



ΠΕΖΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΑΓΑΠΗΣ ΕΙΔΥΛΛΙΟ

❧



Σ τονίσουν οι μελωδίες ὅλης τῆς πλάσεως τὸ παθητικότερο τραγοῦδι, τὸ εὐφρόθυμο τραγοῦδι, ποῦ θάναστισα ἀπ' τὸ μηδὲν ὀμορφιές ἀνειρεμένες, ποῦ ἔς τὸν ἀντίλαλό του θάνατριχιάσουν ἀπὸ ἡδονὴ τὰ σπλάγχνα τοῦ Ὀλύμπου καὶ θὰ βλαστήσουν ἔς τὲς χιονόμαλλες κορφές του δάφνες ὀλοπράδινες καὶ κατὰλευκα κροῖνα—στεφάνια δρασσοτάλακτα γιὰ τὴν γαλινα ὀρασιότητα καὶ γιὰ τὰ νειάτα τὰ πανίδχυρα—τὸ τραγοῦδι τὸ γοιτευτικό, ποῦ μόλις θὰ κυλάσῃ παναργάνιο μὲ τὰ στοιχειωμένα κύματα τῶν μαύρων θαλασσῶν καὶ μὲ τὲς ἡμερες πνοὲς τῶν γαλανῶν αἰθέρων, θὰ ἔξερροβήλουν ἀπὸ τὸ ἀγνωστο γλυκόγελες καὶ ἡλῆρες θεότατες τῆς καλωσύνης καὶ θὰ σκιετήσῃ ὁ κόσμος ἀπὸ τὸ φέλιμα τὸ ἀθάνατο, ποῦ θὰ δώσῃ ἢ γῆ ἔς τὸν οὐρανὸ, καὶ θάνασάνῃ ἢ ζοῖ καὶ θάνασολογία ἢ ἐλπίδα καὶ θάναγαλλιάσουνε τὰ σύμπαντα.

Ἄς τονίσουνε οἱ μελωδίες τοῦ ἀπειρου τὸ τραγοῦδι τῆς ἀγάπης, τὸν ἕμνο τῆς αἰωνιότητος.

❧

Μεθυμένος ὁ Ἦλος ἀπὸ τὸ θέαμα τῆς πάγκαλλης εἰκόνας τῶν ὀραίων ἐραστῶν βυθίζεται μέσα ἔς ἀδιμμένα σύγνεφα καὶ κρυμμένος ἀπ' ἐκεῖ κωττάζει καὶ ἀνειρεύεται...

Οἱ μοχλοβόλες αἰσες τῆς ἀνοίξεως ἀπαλὰ-ἀπαλὰ μόλις ἀγγίζουν τὲς ρόδινες μορφές τῶν ζαλευτῶν πλασμάτων καὶ παίρνουν τὸν ἀνασασμό τους καὶ ἄλλες πετοῦνε ἀψηλὰ καὶ τὸν σκορποῦν ἔς τὸ ἄπειρο γιὰ νὰ μεθύσῃ κι' αὐτὸ μὲ τὸ ἄρωμα, ποῦ ἔρχόνηται ἀπὸ τὰ βᾶθρα τῶν ἐρωτευμένων ψυχῶν, καὶ ἄλλες φτερουγιάζουν ἀνάμεσα ἔς τοὺς καλαμῶνας δίνοντας τὴ χάρι τοῦ κελαϊδισμού ἔς τὰ ἡδονάκια τᾶφωνα καὶ ὄλο πετοῦνε καὶ σαλεύουν τὴν ὑπνωτισμένην ὄψιν τῶν κροιστάλλων λιμνῶν καὶ ἀλαφροξυπνοῦν τὴν κοιμισμένην χλόην καὶ τὲς ναρκομένες

ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΡΣΕΝΗ "ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΤΟΑ",

19ον

μαργαρίτες και ποτίζουν όλα τὰ βότανα τῆς γῆς με νέκταρ μακαριότητος, με ἀθανασία.

Και ξεχειλίζει ἀκράτητος ὁ πόθος 'εἰς τὰ στάθμην τῆς ζωῆς και βάθει ὁ ἡμερος με τὰ πορφύρεα χρώματα τῆς αὐγῆς τὰ βελουδίνα πρόσωπα τῆς ξανθῆς νεότητος και οἱ φλογερὲς καρδιῆς πάλαιον και σφουγγὸν και τραγουδοῦν ἀπόκρυφα τὸ ἄσμη τῆς δημιουργίας, ἐνθ' ὃ ἦλιος Ξεανδαί ὀλόλαμπρος σιγά-σιγά 'πίσω ἀπὸ τῆς γυρῆς τῆς σὺννεφα και ρίχνει τὸ ζωογόνο του φῶς, ἀγαλλιῶντος χλαμύδα, 'εἰς τοὺς ἀγκαλιασμένους ἐραστὰς



Και λέει ὁ ἐραστὴς 'εἰς τὴ σιωπῇ του :

— Ὡ νόθη τῶν αἰθέρων ! Ἀπὸ τὸ κρῖνό σου τὸ μυροστάλλακτο, ποὺ μυρίζω τώρα, πίνω θεῖα ἀμβροσία. Ἡ φαντασία μου γοργόφτερον πελαγώνει 'εἰς τὴν ἀγκάλην ἀπόκοσμου εὐδαιμονίας και ταξιδεύει ἀσύλληπτη 'εἰς τῆς ἀγάπης τὰ βασίλειον. Αἰσθάνομαι και ὑπάρχω, γιατί σφίγγω 'εἰς τὰ στάθμην τὴν ψυχῆ σου, τὴν πανόρημα και ἀμείαντη ψυχῆ σου, ὃ λατρευτὴ θεότης, και ὑψώνομαι και πλέω και βυθίζομαι μαζὺ σου 'εἰς τῆς μελωδίας, ποὺ ἀντηχοῦν πέρα ἐκεῖ 'εἰς τὴ βίβλιν τῆς χρυσῆς ἀνατολῆς, ἐκεῖ ἀλάργα, ποὺ κελαρύζοιεν γλυκὺφλοισβοὶ τῆς ἰσθμῆς οἱ ποταμοί, ἐκεῖ, ποὺ μελωδοῦν οἱ ἄγγελοι τοῦ ἔρωτος. Ἀπὸ τὸ πανεύνομόν σου αὐτὸ κρῖνο ρουφῶ θεϊκὴ δύναμι και προστάζω τὴν πλῆξιν νύκτιν πανηγύρι ἀπέλειωτο και προστάζω τὴν ἀνοιξὴ νὰ μῆς ἐτοιμάσῃ τὴν μαλακότερον κλίμα και προστάζω τὸν Ἥλιο νὰ μῆς ἀνιῆῃ μυριόφωτος τοῦ Ὑμεναίου τῆς λαμπάδες ποὺ με τὴν λάμψιν τους θά ἴδω κατ' ἄνω τὸν Μέγα Πλάστοργὸ και θά τοῦ ζητήσω τὴν εὐλογία του.



Κ' ἐκστάτικῃ τοῦ ἀπαντῆ ἡ κόρη :

— Ρούφηξε, ρούφηξε τὴν δύναμι και τὴν γοητεία, ποὺ σοῦ προσφέρω. Μέθυσε με τὸ ροδιόσταγμα τῶν Ἡλιασίων και ὀδύγησέ με ἐκεῖ, ποὺ ὄνειρεύομαι. Τὸ λουλούδι μου αὐτὸ ἐβλάστησεν ἀπὸ τῶν φλογερῶν σου τῶν ματιῶν τὴν πρώτη ἀκτῖνα, ποὺ ἐξέπνυθεν ἓνα γλυκοχάραγμα τὴν κοιμημένα μου ψυχῆ. Ἀπὸ τὸ γλυκοχάραγμα ἐκεῖνο ἐδὺ μοῦ ἔδωκες τὴν ἀνάστασι, ἐδὺ τὴν βλάστησι, ἐδὺ τὴν εὐωδίαν. Γὰ ἐσένα, Ἥλιε μου, χαιρετίζω τὰ οὐρανόηθαστα βουνά· με βλέπω ὑπερουράνιο 'εἰς τὴν καταχνιά τους. Γὰ ἐσένα καθρεφτίζομαι 'εἰς τὴ μαργαριτοσπαρμένα ἀκρογιάλια, γὰ ἐσένα ἀφουγκριοῦμαι τῆς ἀπροσπεφανεμένα κύματα. Ἀκούω τὸν διθύραμβο τοῦ πόθου σου 'εἰς τὸν ὕπνο τῆς γαλήνης, γρηκὸ τῆς καρδιᾶς σου τοὺς παλμούς 'εἰς τὴ βοή τῆς τρικυμίας. Και φαντάζεις μεγαλόπρεπος ἀγνάντια μου κένθουσιασμένη πέλω 'εἰς τὴν ἀγκάλην σου και κράζω : Κοίμησέ με 'εἰς τὴ φωλιά, ποὺ ἐπλεξαν 'εἰς τοὺς κλώνους σου, ἀμάραντέ μου πλάτανε, οἱ ἔρωτες οἱ πρόσχαροι. Σφίξε με 'εἰς τὰ στάθμην, ὃ ἦρωδ μου θουμαστέ, και μυρίζοντας τὸ κρῖνό μου, ἔφερε με ὅπου θέλεις και φαντάζεσαι. Ἄψ' ὄντας ἐγείνα 'δικὴ σου σκιάδα, θαρρῶ πῶς εἶμαι τοῦ κόσμου ὄλου ἢ βασιλίσσα.



Ἄς στολισθοῦν τὴ χιονάτη φορεσιά τους οἱ πρωτόφαντες ἀμυγδαλιές. Ἐ τὰ κρυσταλλένια τους λουλούδια θά κελαϊθήσουν χαρωπὰ τραγούδια χρυσόφτερα πουλιά.

Ἄς ἀνοβοδοῦν μοσχουρίστο τὸ περιβόλι τῆς ἐλπίδας. Με τὸ ἔσπνυμα τῆς ἀνοιξῆς θά ἔξπροβάλουν μαρμαροστῆθες και σγουρογάλλες νεράιδες, παρθένες ἡμέρες και γελαστές, νὰ θερίσουν κλάδους λεμονιῆς και νὰ πλέξουνε τὰ ἱερά στεφάνια, ποὺ θά στεφανώσουν αὐριο τοὺς ὠραίους νυμφίους, γλαυκοτραγουδώντας :

— Ὡ ἐσεῖς, ποὺ διαιώνιζετε τὴν γενεὰ τοῦ ἐπιγελοῦ βασιλέως, με τὴ χάρη σας αὐτὴ περιτρενα δοξολογεῖτε τὴ θεῖα παντοδυναμία. Ὡ ἐσεῖς, ποὺ βυζαίνετε ἀχόρταγοι τὸ γάλα τῆς ἀγάπης και ραντίζετε με τοὺς ὕμνους τοῦ ἔρωτά σας τὰ ρόδα τῆς ζωῆς, νὰ ἴσθε εὐλογημένοι.

[Μαρτίου 20, 1901]

ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ



Ἀξιότιμη Κύριε Ἰ. Ἀρσένου,

Λαμβάνω τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς πέμψω ἐν διηγηματίῳ μου διὰ τὴν φιλιτάτην «Ποικίλην Στοάν» ἧς ἡ ἐν γένει ἔξοχος παρασκευῆ, ὑπὸ τὴν ἀρίστην ὑμῶν διεύθυνσιν, πλουτίζει ἀληθῶς τὴν φιλολογίαν και Καλλιτεχνίαν τῆς ἡμετέρας Πατρίδος δι' ἐνὸς ἀπαραμίλλου εἰς τὸ εἶδος αὐτοῦ ἔργου.

Ἐὰν σᾶς περισσῶν μικρὰ τις γωνία, φιλοξενήσατε τοῦτο συμφώνως τῇ ἐπιθυμίᾳ σας.

Μετὰ διακεκριμένης ὑπολήψεως
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΓΡ. ΖΑΛΤΑΝΟΥ

ΤΟ ΛΕΥΚΟΦΟΡΕΜΕΝΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ



ἘΤΑ τὴν τρομερὰν σύγκρουσιν, ἣν τὸ ἀτυχές μας ἀτμόπλοιον «Ζέρδα» ὑπέστη κατὰ τὴν ἀποπράδα και σκοτεινὴν ἐκείνην νύκτα τοῦ Δεκεμβρίου 189... δὲν ἦτο δυνατόν ἐπὶ πλέον ν' ἀντιέξ. Ὅξεις και αἰφνίδιοι συριγμοὶ τοῦ κινδύνου και τῆς ἀπελπισίας, ἐξερχόμενοι ἐκ τῶν ἐγκάτων τοῦ κλυδωνιζομένου σκάφους, μᾶς ἀνήγγελλον λίαν εὐκρινῶς, φεῖ! ὅτι ἡ στιγμή τοῦ καταποντισμοῦ δὲν ἦτο μακρὰν, και ἴσως ἐντὸς ἡμισείας

τὸ πολὺ ὥρας ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλίπωμεν αὐτό, βορὰν τοῦ ἀδηράγου Πόντου, και ζητήσωμεν ἀσυλον—μόνην σωτηρίαν—ἐπὶ τῶν λέμβων και τῶν σωσιβίων... Τὰ ὕδατα εἶχον ἤδη ἀρχίσαι εἰσερχόμενα ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, πλημμυροῦντα τὸ πᾶν, προξενούντα φόβον ἀπερίγραπτων μεταξὺ

τῶν ἀτυχῶν ἐπιβάτων. Εἶδον ἐξελισσομένας σκηνὰς κατὰ τὴν ἀλησμόνητον ἐκείνην νύκτα, τὰς ὁποίας ποτὲ δὲν Θέλω εὐκόλως λησμονήσαι, σκηνὰς προξενούσας λύπην καὶ ἀπελπίσαν. Ἰυναίκες λιπόθυμοι, μὲ λυμένην κόμην καὶ ἄτακτον περιβολὴν μετεφέροντο τῆδε κάκεισε ἐπὶ τῶν στιβαρῶν βραχιόνων τῶν ἡλιοκαῶν καὶ γενναίων ναυτῶν, ἀμιλλωμένων ποῖος πρῶτος νὰ σώσῃ καὶ καταβιβάσῃ ἐπὶ τῶν λέμβων περισσοτέρους ναυαγούς. Μητέρες λυσίκομοι καὶ γονυπετεῖς, τείνουσαι ἱκέτιδας χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανόν. Περαιτέρω ἄλλαι μετὰ φόβου συμπλέκουσαι τὰς χεῖρας, οὐδὲ δάκρυ κἄν κατορθοῦσαι νὰ χύσωσι... Νεαραὶ μητέρες ἐν τῇ ὑπερβολικῇ ἀπελπίσῃ των ζητοῦσαι τὰ φίλατά των τέκνια, τὰ ὁποία ἀστραπιαίως ἢ γοργῇ καὶ χυλὺβιδίως χεῖρ ναύτου μετέφερον ἐπὶ ἄλλης λέμβου πρὸς σωτηρίαν καὶ τὰ ὁποία ἴσως ποτὲ πλέον δὲν ἤθελον ἐπανίδει τὸν κόσμον τοῦτον. Ἰὼνὴ τις, ἀντιληφθεῖσα τὸν σύζυγόν της πνιγόμενον, ἐβρίβθη ἀπελπίς ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ καταστρώματος, εὐρούσα οὕτω μετ' αὐτοῦ τὸν θάνατον! Νεόνυμφόν τι Ζεῦχος, διάγον τριήμερον μόλις εὐδαίμονίαν, καὶ εὐρεθὲν ὡς ἐκ κακῆς συντυχίας ἐπὶ τοῦ ἀτροπλοίου, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δὲν ἐπίσθη νὰ χωρισθῇ ἢ νὰ κατέλθῃ ἐπὶ τῶν λέμβων πρὸς σωτηρίαν, ἀλλὰ παρκαμείναν τελευταῖον ἐπὶ τοῦ σκάφους, εὐρε τὸν θάνατον ἀκαριαίως καὶ ἀλληλοκρατούμενον.

Θέαμα φορικτὸν καὶ σπαραξικάρδιον ἐν αὐτῷ, διότι ἅπαντες οἱ ἐπιβάται τῆς «Ζέρδας» ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἔσπευδον ἐπὶ τῶν λέμβων, ὠθοῦντες καὶ ὠθούμενοι, σύγχυσις δὲ φωνῶν καὶ ἄραι ἢ ἀνωφελεῖς ἱκεταὶ ἠκούοντο πανταχόθεν. Εἶδον λέμβον φέρουσαν δωδεκάδεκα γυναικῶν καὶ μικρῶν παιδίων, ὀργυιάς δὲ τινος μακρὰν ἡμῶν ἀνατραπέισαν ὑπὸ πλωρίου κύματος, μηδενὸς ἐξ αὐτῶν τῶν ἀτυχεστῶτων ὄντων φεισθέντος. Τὴν θλιβερὰν ἀκριβῶς ἐκείνην στιγμήν τρεῖς-τέσσαρες κατ' ἐπανάληψιν συριγμοὶ μᾶς διέτασσαν νὰ ἐπιβῶμεν τῶν λέμβων ἄνευ χρονοτριβῆς, διότι τὸ σκάφος ἤρξατο κλυδωνιζόμενον καὶ κλίνον ὀλονὲν πλαγίως. Καὶ οἱ ἑπτὰ τελευταῖοι ἐπιβάται τῆς ἀτυχοῦς «Ζέρδας» εἰσῆλθον ἐπὶ λέμβου, ζητοῦντες καὶ ἡμεῖς ἄτυλον, ζητοῦντες σκινίδα σωτηρίας. Οἱ ἑπτὰ οὗτοι ἦσαν ὁ ναύκληρος, ὁ ἱατρός, ὁ πλοίαρχος, ὁ κελουστής καὶ ἐγὼ μετὰ δύο παλαιῶν μου φίλων καὶ συνταξιδιωτῶν. Ἔβλεπον ἀπομακρυνθῆ τοῦ ἀτροπλοίου περὶ τὰς ἑκατὸν ὀργυιάς, ὅτε εἶδομεν αὐτὸ μέσφ των ἀστραπῶν δίκην βάρκους καταποντιζόμενον. Ἦ ἴσσοι καὶ ὁ σάλος τῆς θαλάσσης ἦτο ἀπερίγραπτος κατ' ἐκείνην τὴν ἀπαισίαν καὶ φοβεράν στιγμήν, τινὲς δὲ ἐξ ἡμῶν ἐκ φόβου καὶ ταραχῆς ἐσκεπάσαμεν τὸ πρόσωπον διὰ τῆς παλάμης, μὴ τολμῶντες ν' ἀτενίσωμεν ἐπὶ πλέον τὸ φοβερώτατον τῶν στοιχείων: τὴν θάλασσαν. Ἐπὶ πολλὰς κατὰ σειράν ὥρας ἐξηκολουθοῦμεν κωπηλατοῦντες ἐναλλάξ καὶ μετ' ἀδημονίας, ἀναμένοντες ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ἀφουκτον τὸν θάνατον, ἐνῶ ἀστραπαὶ μετὰ βροντῶν καὶ κρουνοὶ βροχῆς μᾶς κατέβρεχον μέχρι μυελοῦ τῶν οστέων.

Οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἠλπίζε νὰ ἐπανίδῃ τὴν πελοπητὴν ἀκτὴν, οὐδεὶς ἠλπίζε τὴν σωτηρίαν. Ἦμεθα ἐντελῶς ἀπέλπιδες καὶ εἰς τὴν διάβυσσον

τῆς εἰμαρμένης. Τὴν ἀπερίγραπτον ἀπελπίσαν μας ἠῤῥξανον ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν συνεχεῖς ροκέτται, μακρόθεν ριπτόμεναι τίς οἶδεν ὑπὸ ποίου πλοίου, παλαιόντος ἐν τῷ μέσφ τοῦ μαινομένου Ὠκεανοῦ... Οὕτω διήλθομεν ὅλην τὴν νύκτα, ἀμφιβέλλοντες πάντοτε περὶ τῆς σωτηρίας μας, τὴν δὲ πρωῖαν παρετηρήσαμεν εὐχαρίστως ὅτι ἡ θάλασσα ἤρξατο βαθμηδὸν κατασιγάζουσα. Ἦμεῖς δὲν ἠδυνάμεθα ν' ἀφρώσωμεν οὐδὲ λέξιν. Ὁ φόβος, ἡ πείνα, καὶ τὸ ψῦχος μᾶς ἐξήντησαν τελείως. Τὰ ξηρὰ χεῖλη μας ἐβρέχονεν ἀλλεπαλλήλως διὰ τοῦ ἀλμυροῦ ὕδατος τῆς θαλάσσης, μὴ ἔχοντες ἄλλο ποτὸν ἢ τροφήν. Οἱ δύο ἀτυχεῖς μου φίλοι ἡμιλιπόθυμοι πλέον ἐκ τῆς κακουχίας κατέκειντο ἐν τῷ βᾶθει τῆς ὑγρᾶς λέμβου. Ἦμεῖς ἐκωπηλατοῦμεν πάντοτε ἀλληλοδιαδόχως, ὅτε περὶ τὴν ἐβδόμην ἑσπερινὴν ὥραν διεκρίνομεν μακρόθεν πρὸς Β. βράχους ἀποκρήμους, πρὸς τοὺς ὁποίους διηυθύνσαμεν τὴν λέμβον μας ἀνακράζοντες ὁμοφώνως Γῆ, Γῆ! Ἐσώθημεν ἐπὶ τέλους... Ὁ Θεὸς ἐν τῇ μεγάλῃ του φιλοφροσύνῃ δὲν μᾶς ἐγκατέλειπε. Ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ ὕψηλοῦ θρόνου του ἠδδοκῆσε νὰ προσέλθῃ ἀρωγὸς πρὸς ἡμᾶς. Πατήσαντες ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἀκτῆς καὶ οἱ ἑπτὰ, ἐκλίνομεν τὸ γόνυ προσευχθέντες θερμότερα, καὶ μετὰ κατανύξεως ἀπεριγράπτου ψάλλοντες μῖξ φωνῆ τὸ «Ἐσώσας μας ἐκ τῆς θαλάσσης, Κύριε!» Προσευχόμενοι δ' ἔχονομεν δάκρυα πύρινα ἀναλογιζόμενοι τὰς νυκτερινὰς μας περιπετεῖας καὶ τὸν μέγιστον κίνδυνον, τὸν ὁποῖον διήλθομεν. Οὕτω σκεπτόμενοι καὶ μὴ ἀντέχοντες πλέον ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς κοπώσεως ἀπεκοιμήθημεν ὡς ἡμεῖς ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς φυκώδους ἀκροθαλασσίας, ὁ δὲ Μορφεὺς, διὰ νηδύμου ὕπνου, φιλοστόργως ἔκλεισε τὰ βλέφαρά μας. Οὕτω ἐκοιμήθημεν ἐπὶ πολλὰς κατὰ συνέχειαν ὥρας, ἐξυπνήσαντες δὲ εὐρέθημεν ἐντὸς λευκῆς ἀγροτικῆς καλύβης, ὅπου ἄλιεῖς γύρωθεν σπιθηρίζουσες ἀνθρακίαις ἐθέρμαινον τὰ βρεγμένα ὑπὸ τῆς θαλάσσης ἐνδύματά μας. Κατὰδὴλον ἐγένετο οὕτω, ὅτι μᾶς εἶχον μεταφέρει, ἐνῶ εἰκομῶμεθα, οἱ ἀγαθοὶ οὗτοι ἄνθρωποι, χωρὶς δὲ νὰ ταραξῶσι τὸ παρᾶκον τὸν ὕπνον μας, μᾶς εἶχον παράσχει τὰς πρώτας βαθηλαίας ἦτοι περιτυλιξαντὲς μᾶς διὰ ζεστῶν παχιῶν μαλλίνων ἐνδυμάτων. Τὴν φορὰν ταύτην πράγματι εἶχομεν σωθῆ! Κίσσοι κεκαρυκευμένη καὶ ἔδεσμα ἐξ ἰγθύων ὀπτῶν ἐκέντησε τὴν ὄρεξίν μας καὶ ὅτε παχύσαρκος γρατῆ παρέθηκεν ὑπερφόρως τὸ γεῦμα ἐπὶ τῆς εὐρείας τραπέζης, ὅλοι μας, ὡς γυῖπες ἀρπακτικοί, ἐσπεύσαμεν ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὸ ἐν τρυβλίον δευδέχτο τὸ ἕτερον μετὰ ταχύτητος ἀστραπιαίας. Ἄπαντες ἐτρώγομεν μὲ μέγιστην ὄρεξιν λουκούλων μόνον ὁ γέρον ναύκληρος, ὁ καπετὰν Λαζαρέης, δὲν ἔδοκίμασεν οὐδὲ ψυχλὸν ἄρτου. Δὲν ἔτρωγε, δὲν ἔπινε καὶ ἦτο πολὺ σκεπτικὸς, συσπῶν ἀκαταπαύστως τὰς λευκὰς πυκνὰς ὄφρυς του. Τί ἔχεις, γέροντα; Τὸν ἠρώτησε δύο-τρεις φορές μετὰ περιεργείας ὁ πλησίον του καθήμενος πλοίαρχος τῆς Ζέρδας. Δὲν μᾶς λὲς τί ἔχεις, γέροντά μου; ἌΧμ,χμ! Καπετάνιο μ', μὴν τὰ ῥωτᾶς... Τί νὰ ἔχω ὁ δύσμοιρος, τί θέτε νὰ ἔχω; Ἦ καρδοῦλά μ', ἐμὲ τοῦ γερολόκου τῆς θαλάσσης, ραγίζεται;

έπόταν αντίκρύζω εκεί 'ψηλά τόν σταχτερό εκείνο Πύργο! Χμ, παλληκάρια μ', δέν ξέρω αν σεις πιστεύετε τὰ στοιχειά, εγώ όμως μέ τὰ γεροντάματα μου τὰ πιστεύω και τὰ παραπιστεύω. Φάτε σεις τὸ φαγάκι σας και γώ θά σας διηγηθῶ σύντομα και καλά μιάν ἀληθινή ιστορία, ἕνα περιστατικό λυπητερό και δύστυχο... Χμ, παλληκαράδες μου ναυτικοί. Τὴν διήγησι αὐτὴ μου τὴν εἶπε ὁ μακκρίτης μπάρμπα Ριχάρδος, ὅστις εἰς μία περίστασι εἰς αὐτὸ τὸ ξερὸ μέρος και αὐτὸς μου ἔδωκε φιλοξενία και μοῦ ἔσωσε τὴ ζωή». Καὶ βυθίσας ὁ καπετάν Λαζαρχῆς τὰ τρία δάκτυλά του ἐντὸς τῆς ταμβακοθήκης του, παλαιᾶς ἐκ ναστοχάρτου, ἐρρόφησε δράκα ταμβάκου και ἐπταρνίσθη δις ἢ τρίς κατὰ συνέχειαν ὁ ἀφελῆς γέρων, ὅστις ἦτο πράγματι μοναδικὸς γερονλύκος τῆς θαλάσσης.

«Πελοῦ μέ συγκινεῖ αὐτὴ ἡ ιστορία, παιδιά! και ὅταν τὴν διηγοῦμαι, μοῦ φκίνεται πῶς ἤμην ἐκεῖ, ὅταν συνέβαινε». Καὶ στενάξας ὁ γέρων ἐσπόγγισε δάκρυ θαλερώτατον διὰ τῆς ἡλιοκαοῦς παλάμης του. Ἀλέγουν πῶς ὁ γέρω-κόμησ τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου κατοικοῦσε τὸ Φεουδαλικὸ αὐτὸ σπίτι, τὸν Πύργο, ὁ ὁποῖος μεγαλοπρεπῆς και πολὺ ἐπιβλητικὸς, στέκεται ἐδῶ ἀπ' ἐπάνου ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ξερούς βράχους, ὅπου τὰ δένδρα ἐρρίζωνονται ἀπὸ τὸν ἄγριον ἀέρα, κοῦ φυσᾶ ἀκατάπαυστα. Ἡ γυναῖκα τοῦ εὐγενεοῦς αὐτοῦ και ἀγαθοῦ ἀνθρώπου, ἦτο Νορμανδὴ τὴν καταγωγὴν και λέγουν πῶς τὴν εἶχαν σώσει ἄλλοτε και αὐτὴν, ὅταν ἦτο κόρη μικρά, ἀπὸ παρόμοιο φεθερὸ ναυάγιο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον αὐτὴ μόνη ἐγλύτωσεν ὡς ἐκ θαύματος. Ἡ ὠραιότατη ὡς ἡ Πανγκία κόμησ, ἐπέθανε δίδουσα τὴν ζωὴν εἰς ξανθόμαλλο κοράσιο, τὸ ὁποῖον ὁ πατήρ του ὠνόμασε Ναρκίσση, διότι ἦτο λευκὸ, ὡς κρίνος. Ἡ μικροῦλα ὄρφανὴ ἀνετρέφη ἀπὸ μιαν γραῖαν τροφὸν μὲ ὄλην τὴν αὐστηρότητα και τὰς χρηστάς ὑψηλὰς παραδόσεις τοῦ μεγάλου ιστορικοῦ ὀνόματος, τὸ ὁποῖον ἔφεραν. Ὅτε ἡ Ναρκίσση ἐπάτησε τὸ δωδέκοντο ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς, τὴν γραῖαν τροφὸν διεδέχθη παιδαγωγὸς μεσήλιξ και αὐστηρὰ, ἡ ὁποία ἀπὸ τὸ πρῶν ἕως τὸ βράδυ κατεγίνετο ἐπιμελῶς νὰ διδάσκη τὴν θυγατέρα τοῦ κόμητος. Αἱ ἡμέραι παρήρχοντο μὲ μεγάλην ταχύτητα, και τὰ ἔτη διεδέχοντο τοὺς μῆνας και ἡ Ναρκίσση ἔφθασε τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς. ὅποταν ὁ πατήρ τῆς τὴν ἠρξέθωνισε μετὰ τινος ὠραίου ναυτικοῦ, υἱοῦ ἐνὸς ἐκ τῶν πλουσιωτέρων και μᾶλλον διακεκριμένων ἐφοπλιστῶν τῆς Γαλλίας. Ὁ νεαρὸς μνηστήρ ὠνομάζετο Ὁσκάρ και ἦτο γεμάτος ἀπὸ προτερήματα και ὡς ἐκ τούτου δὲ ἤρρησε νὰ κυριεύσῃ ὄλην τὴν καρδιά τῆς ὠραιότατης ξανθῆς κόρης, ἡ ὁποία ἔαν τὸν κύτταζε ἔστα μάτια, ἔλεγε πῶς κύτταζε καθρέφτη καθαρὸ. Τὸν ἀγαποῦσε τὸν Ὁσκάρ ἡ Ναρκίσση μὲ ὄλην τὴν δύναμιν τῆς πρώτης ἀγάπης, μὲ τὴν ἀδόλευτη και πιστὴ εὐκρίνεια κόρης σεμνῆς και ἀεγαλτῆς ἔς τὸν κόσμον. Ἀλλὰ και ὁ Ὁσκάρ ἔκαμε τὸ μέρος του, ὡς ἔπρεπε, δηλαδή ἀγάπησε τὴν κόρην μὲ τὰ σωστά του, μὲ ὄλη του τὴν καρδιά.

Ἐρνοῦσε ὁ καιρὸς και ὁ Ὁσκάρ ἐπήγαινε κατ' ἀνάγκην εἰς ταξείδιον μακρυνὰ και μὲ καρδιοκτύπι ἐπερίμενε πότε θάλλοι ὁ καιρὸς νὰ γυ-

ρίση ἔς τὸν Πύργο και νὰ ξαναἰδῇ τὴν ὠραία μνηστή του, και ἐπαναλάβῃ μετ' αὐτῆς τοὺς τερπνοὺς μακρυνοὺς περιπάτους του, τοὺς ὠραίους ἀληθῶς ἐκείνους περιπάτους, μέσα ἔς τὰ βουνὰ και ἔς τὴν ὠραίαν ἀκροθαλασσιά. Ἰδίως τὰς νύκτας ὅταν ἡ ἀργυρᾶ σελήνη ἀνέτελλε και ἔρριπτε φῶς καθαρὸ εἰς τὰ πέριξ, οἱ δύο νεαροὶ βλαστοὶ ἀλληλοκρατούμενοι περιπατοῦσαν κάθε βράδυ, ἐκεῖ κάτω ἔς τὴν ἀκρὴ τοῦ βράχου, ὅπου ἀρχίζει τὸ μονοπάτι. Ψυχὴ μου, ζευγαράκι αὐτό, γεμάτο ἀλλῆ και εὐμορφίαι, γεμάτο ὄνειρα και ἐλπίδες!... Μέσ' ἔς τὴν τόση εὐτυχία ἀπεφασίσθη και ὁ γάμος νὰ γείνη μετὰ δύο ἀκριβῶς ἔτη, τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων. Ὁ Ὁσκάρ ἀπεχωρίσθη τῆς κόρης, ἀναγκασθεὶς και πάλιν ν' ἀναχωρήσῃ τὴν φορὰν αὐτὴν διὰ τὴν Κίνα και τὴν Ἰαπωνία, κ' ἔδωκε ὀριστικὴ ὑπόσχεσι ἔς τὴ μνηστή του ὅτι ἤθελε ἐπιστρέψῃ ἀκριβῶς τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, μετὰ δύο ἀκριβῶς ἔτη, διὰ νὰ τελεσῇ τοὺς γάμους του μετ' αὐτῆς, τῆς τόσῃ χαριτωμένης κόρης. Ἀπεχωρίσθησαν μὲ μεγάλη συγκίνησι και σπαραγμὸ ψυχῆς, ἐλπίζοντες και πλάττοντες ὄνειρα χρυσᾶ... Ἀλήθεια αὐτὸ τὸ χαριτωμένο νεαρὸ ζεῦγος θά ἐγένετο τὸ τελειότερο ἀνδρόγυνον ὄλου τοῦ κόσμου, εἶχαν τὰς ἰδίας γνώμας, αἱ σκέψεις τῶν συνητῶντο παντοῦ, εἰς ὄλας τὰς ἐλπίδας, εἰς ὄλους τοὺς πόθους ἢ καρδιά τῶν ἐπαλλε ἢ μία διὰ τὴν ἄλλην... Θὰ ἐπανεβίλεπον ὁ ἕνας τὸν ἄλλον τὴν παραμονὴ τῶν γάμων τῶν! Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπεχωρίσθησαν οἱ δύο ἀλληλοκρατούμενοι νέοι... Παρῆλθε πολὺς καιρὸς, χρόνος μακροῦ ἀποχωρισμοῦ δι' αὐτοὺς και τὰ δύο ἔτη ἐπλησίαζον τέλος νὰ τελειώσουν. Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῶν Χριστουγέννων ἡ συμπαθεστάτη Ναρκίσση ἤρρησε νὰ προετοιμάξῃ τὰ τοῦ γάμου τῆς μὲ τὴν γραῖαν σύντροφόν τῆς, ἣτις ἔμενε πάντοτε πλησίον τῆς. Ἡ προετοιμασία ἐγένετο μὲ καταπληκτικὴν ταχύτητα και ὁ εὐτυχῆς νεμφίος ἀνεμένετο ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν. Ἡ μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης εὐτυχῆς, ἀλλὰ τόσῃ ἡσυχος ἀγροτικὴ ἀποικία τῶν χωρικῶν ἤρρησε νὰ λαμβάνῃ κάποια ζώην, κίνησιν ἀσυνήθη. Αἱ θυγατέρες τῶν ἀλιέων και τῶν χωρικῶν μὲ τὰς ἰδίας τῶν χεῖρας ἐκόσμησαν τὸ ἀπλοῦν μὲν, ἀλλὰ ὠραῖον θυσιαστήριον τῆς μικρᾶς ἐκκλησίας τοῦ χωριοῦ, τὸ ἐστόλισαν μὲ γιορλάνδας ἀπὸ ἄνθη ἄγρια, τὰ ὁποία τόσῃ σπάνια εἶναι εἰς αὐτὴν τὴν κατηραμένην ἀκροθαλασσιά... Ὅλα τὰ σπιτάκια ἔλαμπον ἀπὸ καθαριότητα, ὄλα ἰδεικνυον πόσῃν και ποῖαν ἀγάπην οἱ ἀπονήρευτοι αὐτοὶ παράδες και χωρικοὶ ἔτρεπον διὰ τὴν ὠραίαν ἀρχοντοπούλα τῶν, τὴν ξανθὴν, ὡς ἀχτίδα ἡλίου, πυργοδέσποινα... Μικροί, μεγάλοι, γέροντες, νέοι, ὄλοι ἦσαν ἔτοιμοι και ἐπερίμεναν νὰ ὑποδεχθῶσιν, ὡς ἔπρεπε, τὸν γαμβρὸν τὸν τόσῃ ἀγαπητόν...

Ἐφθασεν ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, ἐφθασεν ἡ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποῖαν ἐπεριμένετο ὁ Ὁσκάρ. Ἀπὸ τὴν ἑνὴν ὥραν τοῦ ἀπογεύματος ὁ ἀέρας ἤρρησε νὰ ταρασσῇ τὴν θάλασσα ἔλεγε και ἐκόχλαζαν τὰ νερά τῆς. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον σύννεφα μαῦρα και πυκνὰ ἐσκέπασαν τὸ στερέωμα, ὅπου κανεὶς δὲν διέκρινε πλέον τίποτε... Ὀμίχλη πυκνὴ-πυκνὴ ἐσκέπασε δύο τρεῖς κατὰ σειρὰν ὥρας τὸ νησί. Τὴν 9ην τῆς ἐσπέ-

ρας ή όμίγλη διεσκεδάσθη όλίγον, άλλ' ή θάλασσα ή κατηραμένη πάντοτε έξηγηριούτο εις βαθμὸν άπερίγραπτον. Ο άνεμος έστήκωνε όχι μόνον τήν άμμον, άλλά και αυτά τά λιθάρια άκόμη και τούς άνθρώπους έκινδύνευε νά τούς πετάξη μακράν. Περὶ τήν 10 παρὰ τέταρτο άκριβώς ώραν έφάνησαν φωτεινά σημεία πρὸς τὸ μέρος τῆς θάλασσης μακρὰ. . . Ήσαν ροκέτται, τὰς έποιας έρρίπτον με βία από κινδυνεύον βεβαια πλοίων, τὸ όποιον έδιδε νά έννοήσουν τήν λαχτέρα και τόν μεγάλον κίνδυνο τών άτυχῶν έπιβατῶν του. . . Όλοι έφαινοντο πολύ στενοχωρημένοι και τὸ νησί όλόκληρο σχεδόν είχε κατέβη 'ς τήν άκροθάλασσιά, άτυχώς άνευ άποτελέσματος, διότι ένεκα τῆς τρομερῆς τρικυμίας, βοήθεια δέν 'μπορούσε νά δώση κανείς. Έδοκίμασαν πολλοί λέμβοι με σωσίβια νά φθάσουν τούς ναυαγούς, παρ' όλίγον όμως νά ξεπεταχθούν 'ς τούς βράχους και νά κατασυντριβῶσι. Φρίκη, φλοιοι μου, φρίκη! μένον πεῦ τὸ συλλογιούμαι, άνατριχιάζει τὸ κορμί μου. Οι φτωχοί άνθρωποι τοῦ πλοίου ἦσαν, ως φαίνεται, καταδικασμένοι νά πνιγούν χωρὶς κανείς νά δύναται νά τούς δώση συνδρομή, χωρὶς βοήθεια καιμιά. Ο άέρας έγινετο άγριώτερος όσο έπροχωρούσε ή νύχτα, όλόένα και έδυνάμωνε ο καταραμένος. Όλοι οι θλασσινοί, οι καθ' αυτό ψαράδες, διενυκτέρευσαν άγρυπνοι, κάτω στην άκρογιαλιά, ως πεῦ τούς βρήκε τὸ πρωί.

Όταν έγλυκογράφε και τὸ φῶς έκαθάρισε τήν καταχνιά, διεκρίναμεν ότι τὸ φῆς βράδυ κινδυνεύον πλοίο είχεν εξαφανισθῆ πλέον από τὸν όρίζοντα, άντι δ' εκείνου, συντρίμματα πολλά, θρύψαλα τρομεροῦ ναυαγίου ή θάλασσα είχε ρίψει ὄξω. Κάτω 'κει 'ς τὸν κοιλπισκο τρία τέσσαρα σώματα άνθρώπων είχε ξεβράσει ή θάλασσα. "Αχ, οι φτωχοί άνθρωποι ἦσαν οι ναυαγοί καμματιασμένοι 'ς τούς βράχους. . . Νεκρὸ και άμορφο παρὰ πέρα εκεί ένκ παλληκαράκι με σωσίβια 'ς τὴ μέση είχε, φαίνεται, κατορθώσει νά φθάση ὄξω κολυμβώντας δλη τήν νύχτα, μα και αυτό άναίσθητο και παγωμένο έκείτονταν εκεί. Ήταν νεκρό. . . Τὰ πελώρια κύματα τὸ είχαν κυλήσει 'ς τούς βράχους και τὸ ξανθόμαλλο κεφαλάκι του είχε λάβει θανατηφόρο κτύπημα. . . Τὸ είχε φάει κι' αυτό τ' άγόρταγο μέγα θηριό, ή πικροκυματοῦσα θάλασσα. . . Τί Χριστούγεννα ἦταν 'κεινα παιδιά μου, τί Χριστούγεννα, δὲ λὲς κ' ἦταν κόλαση μοναχῆ! Οὔτε 'κκλησία, οὔτε καμπάνες. . . Πένθος 'ς τὸ νησί, πένθος και κλάμματα. 'Σάν 'μαζεύθησαν τὰ πτώματα και τὰ 'ξάπλωσαν 'πάνω στην άμμουδιά, μία φωνή 'βγήκε από τὸ στόμα όλων: Ο ξανθομάλλης νέος, ο 'ς τούς βράχους συντριβείς με ὄλο τὸ σωσίβιο δέν ἦτον άλλος, ἦταν τὸ ξηνητεμένο μας παλληκαράκι, ο Όσκαρ. . . Η Ναρκίσση 'σαν τῶμαθε. έμεινε άφωνη και βουβή 'σαν τὸ ψάρι ὄξ' άπ' τὴ θάλασσα από τὴ λαχτέρα της και ταραχή, μα 'σαν συνῆλθε, τὸ κλάμμα της και οι θρήνοι έφτασαν ως τὸν οὐρανὸ και κανείς δέν ήμπούρει νά τήν παρηγορήση. . . Από τήν ώρα εκείνη ο άρχοντικός Πύργος έκλεισε τὲς σιδερένιες πόρτες του και δέν άνοιξε ποτέ πλεῖν τὸ μεγαλοπρεπέστατο, τὸ άρχοντικὸ σπίτι. . .

Τὴν ήμέρα άκριβώς τών Χριστουγέννων, άντι τών γάμων, περριμέναν, ὄλους τούς 'θάψανε 'ς τήν σειρά άδελφωμένους και 'ς τὸν ίδιο λάκκο. . . Μα στὸν λιγοζώνητο και πολυχαιδεμένο Όσκαρ δώσανε μνημα χωριστό. . . Όλο τὸ νησί σύσσωμο τὸν έκλαψε και τὸν τάφο του έβράνε με λούλουδα τοῦ κάμπου. Μικροί μεγάλοι τὸν 'ράντισαν με δάκρυα πικρὰ και με λουλούδια μαδημένα για νά τοῦ ἦναι πάντα μαλακὸ τὸ κρεβάτι τοῦ θανάτου! . . Αὐτός είναι ο παλχόκοσμος, αὐτός, παιδιά μου, αὐτὴ είναι ή πικρὴ ιστορία, πεῦ εἶχα νά σῶς 'παῖν.

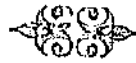
Και ο καπετάν Δαζαρῆς έρόφησε δράκα ταμβάκου, ώστε νά άλλξει τήν πικρὰ σκέψη, ώστε νά λησμονήση πρὸς στιγμήν.

Τὸ μνημα τοῦ νέου εύρίσκεται ως σήμεραν επί επί τών βράχων και πλησίον τῆς λευκοτάτης μικροσκοπικῆς εκκλησίας τοῦ χωρίου. Τὸν ἔχουν θάψει εις μέρος τοσοῦτον άπότομον και άπρόσιτον, ώστε οὔδεις σχεδόν τουμάξ άνευ κινδύνου τῆς ζωῆς του νά επισκεφθῆ τὸν τάφον του, νά τὸν προσεγγίση. Μόνον τὸ άφρισμένο κύμα τὸ άφιλόξενον πάντοτε, φιλόξενον λίαν τήν φοράν ταύτην, λείχει μετ' άγάπης τὸ παραπονεμένο και έρημικὸν μνημα. Μόνον τὸ κύμα άκούμητον ως Δράκων φοβερός και ο γογγυσμός τῆς θάλασσης νομίζει ότι μοιρολογῆ αἰωνίως τὸν άμοιρον νέον, οστις τοιοῦτον σκληρὸν εύρε θάνατον παρὰ πᾶσαν έλπίδα. Και τις άλλος εἶσθε: κατὰ τὰς παραμονὰς τών Χριστουγέννων επισκέπτεται τὸ μνημα τοῦτο έτησίως άνευ διακοπῆς Τοῦτο είναι τὸ λεγόμενον φάντασμα, ως τὸ άποκαλοῦν πολλοί, τὸ λευχειμονοῦν φάντασμα, τὸ όποιον κατερχόμενον ήρέμα εκ τοῦ μέρους τοῦ Πύργου πρὸς τούς άπορρώγας βράχους και μέσφ στενοτάτης άτραποῦ πλησιάζει τήν κάτασπρη μικρὰ εκκλησία και άφοῦ επί πολὺ μακρὰν ώραν γονυπετήσει πρὸ τοῦ τάφου εκείνου και στολλίσει αὐτὸν δι' άγρίων χορτῶν, φάλλει ἕσμά τι λυπηρόν, ἕσμα, τὸ όποιον επαναλαμβάνει γοργὰ ή ήχώ και οι περίξ άπότομοι βράχοι. Και αὐτοί οι λίθοι νομίζει τις ότι συμμετέχουν εις τὸ παραπονεμένο εκείνο τραγοῦδι, μέσα εις τήν μυστηριώδη σιωπὴν τῆς μεταμεσονυκτίου ώρας, τὸ όποιον οι χωρικοί μακρόθεν άκούουσιν έχοντας εκ φόβου κλείσει έρμητικῶς τὰς θύρας των διὰ νά μὴν άντικρύσωσι τὸ στοιχειό. Οὔδεις ύποπτέει εκ τών χωρικῶν όποιόν τι τὸ φάντασμα, τὸ όποιον δέν είναι άλλο τι ή ή δυστυχῆς μνηστὴ, ή Ναρκίσση, ή άπορρυσιαθεῖσα κόρη. ήτις κατ' έτος τακτικὰ ως και κατὰ πολλὰς άλλας σεληνολούστους νύκτας επισκέπτεται, λευχειμονοῦσα πάντοτε, τὸν έρημον τάφον, προσεύχεται παρ' αὐτῶ επί μακρόν, και τὸν ραίνει με άγριολούλουδα τοῦ κάμπου και με τὰ θερμά και πύρινα δάκρυά της. Ως τρυγῶν βληθεῖσα θανασίμως ή δύσμοιρος νεάνις δέν ήδυνήθη νά λησμονήση ποτέ εκείνον, τὴν νεότητά του και τὸν άδικον θάνατόν του. . . τὸν όποιον έλαβε. Τὸ λευχειμονοῦν φάντασμα, ως άποκαλεῖται, μόνον τὰς νύκτας φαίνεται επί τοῦ τάφου, τὰς μακροτάτας δὲ και μονήρεις ήμέρας τοῦ τε θερούς και χειμῶνος, έχει ἴδιον έρημητήριον, — τί λέγω; Έχει τάφον άλλήθῃ τὸν σιδερόφρακτον Πύργον, τὸ Φέουδον, τὸ τόσον έπιβάλλον διὰ τοῦ ὄγκου

καὶ τοῦ μεγάλου του! Τὸ Φέουδον, τὸ ὁποῖον εἰς παρῳχημένην καὶ ἀποπτᾶσαν, φεῦ! ἐποχὴν ἀντήχει ὑπερήφανον ἐκ τῆς κλαγγῆς τῶν δούλων, ἐκ τῶν θουρίων νικῶν τοσοῦτων ἀνδρείων καὶ ὠπλισμένων βαρῶν ἱπποτῶν, νῦν δὲ λησμονημένων. Καθεύδουσι καὶ αὐτοὶ ἀντιπαρῆλθον ὡς ὄνειρον καὶ τὰς πύλας τὰς καμαρωτάς, τὰς ἄλλοτε τόσῳ κοσμοβριθεῖς, ἤδη ἀκεπάζει ὁ κονιορτός καὶ αἱ ἀράχναι, ἐν ἀδιαλείπτῳ ἡσυχίᾳ ὑφαίνουσαι τὸν ἱστὸν αὐτῶν. Καὶ κατέστησαν ἀραχνῶδες τὸ Φέουδον, τὸν ὑπερήφανον Πύργον, τὸν φέροντα ἄλλοτε βαρῦτατα οἰκόσημα, ἤδη δὲ ἀνήκοντα τῇ ἱστορίᾳ.

(Ἐγγραφον ἐν Μάντσεστερ, 1899)

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΖΛΑΤΑΝΟΥ



Εἰς Λευκῶμα

Εἰς' ὄρατα, τὸ ἔξω,
ἔχεις χάρι καὶ νεότην,
καὶ τρελλαίνεις καὶ γέρο
καὶ παῖπᾶ καὶ δεσπότην.

❧

Ἐτοὺς χοροὺς, ποῦ ζαλίζουν
κάθε γαῖά, κάθε κόρη,
τὸ κ α ρ ν ἔ σου γεμίζουν
χιλίοι δυὸ σπαθοφόροι.

❧

ἔχεις τέχνην ἔς τὴν μόδα
καὶ συχνὰ τὴν ἀλλάξεις
καὶ ἡτεροῦγαις καὶ βόδα
ἔς τὸ καπέλλο σου βάζεις.

❧

Τὸ λευκὸ φῶσμά σου
μὴ χαρὰ σοῦ πιγαίνει,
τὸ θαυμάζ' ἢ μαμά σου,
τὸ θαυμάζουν κ' οἱ ξένοι.

❧

ἔχεις σπίτια παλάτια
μὲ μαρμαρινούς τοίχους·
ἔχεις ὄμορφα μάτια,
τί τοὺς θέλεις τοὺς στίχους;

[1901] ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ



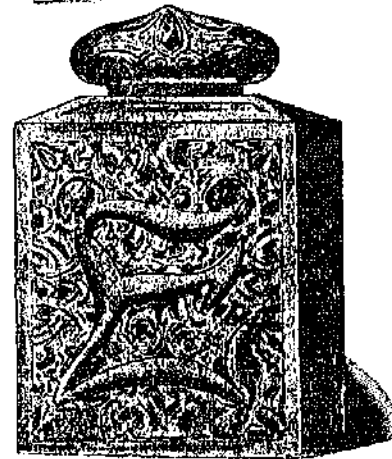
ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΜΙΑΝ ΦΙΛΗΝ ΜΟΥ



Α'

Παρίσιαι, Ἰούνιος 1900



ΛΑΒΑ τὴν κονιορτοβριθῆ, ὅπως λέγεις, ἐπιστολήν σου καὶ ἡ λέξις αὐτὴ ἤρκεσε νὰ ζωντανεύσῃ ἐμπρὸς μου τὰς κλεινὰς Ἀθήνας. Καὶ διατυπῶνεις ἐν τούτοις παράπονον, ὅτι ἐλησμόνησα τὰς Ἀθήνας καὶ τὸ περιεχόμενόν της, θελγθεὶς ἀπὸ τὰ θελγητρα τοῦ παρὰ τὸν Σηκουάναν Παραδείσου. Χμ! Τί νὰ σοῦ εἰπῶ, φίλη μου. Μόνον καὶ μόνον ὅτι εἰς τὰ περιεχόμενα τῶν Ἀθηνῶν— ἔς τὰς ὑποθίσωμεν ἓνα παρμύγιον εἰκονογραφημένον λεξικόν— περιλαμβάνεται καὶ τὸ γλυκὺ προσω-

πάκι σου, ἀρκεῖ νὰ μὲ κάμῃ νὰ διαμωρτυρηθῶ. Κατὰ τὰ ἄλλα ὄχι! Διότι εἶχα τὴν ἰδέαν καὶ τὴν ἔχω ὅτι τὸ περιλάλητον Παρίσι— τὸ αἰώ-

νιον όνειρον τών Αθηναίων—είναι μία μικρογραφία Παραδείσου δι' εκείνους οι όποιοι δέν άγωνίζονται τέν βιοποριστικόν άγώνα, άλλ' έννοούν μέ μίαν τζάνταν νά βλέπουν, νά άπολαμβάνουν, νά περνούν τήν ώραν των.

Λοιπόν τό Παρίσι, μέ τήν Παγκόσμιον Έκθεσίν του, μέ άπασχολεί πυρετωδώς. Είναι έν πανόραμα μέ άτελειώτους σκηνογραφίας, τήν μέν έκπληκτικώτεραν τής δέ. "Ο,τι ποθεί ό όφθαλμός σου, ό,τι θέλγει τήν καρδίαν, ό,τι κεντρά τόν ένθουσιασμόν, ό,τι άνυψεί τόν νοούν, ό,τι ένθουσιάζει, όλα τά εύρίσκεις συγκεντρωμένα εις τόν εύλογημένον αυτόν τόπον. Διά μερικούς συμπληρωτάς μας, συνειθισμένους εις τόν αύστηρόν οικογενειακόν βίον, έμπνεομένους από άσκητικάς παραδόσεις έως φανή φορτική, άσεβής, πολυτάραχος ή ζωή τών Παρισίων. Άλλ' υποθέτω ότι, Έικοστού Αιώνος εισβάλόντος, τοιαύται ιδέαι δέν είναι εύκολον νά εύρουں γήν νά βλαστήσουν εις τούς περισσοτέρους, άρρένας και θήλεις, κατοίκους τών Αθηνών, οίτινες έδέχθησαν ήδη τόσον προθύμως τά πρώτα, άλλα δυστυχώς και τά πλέον άμφίβολα, σπέρματα του πολιτισμού.

'Άλλ' ές του δίγηθώ μερικά πράγματα, τά όποια είδα και δέν... είδες.

'Εδώ έχουν εις μεγάλην χρήσιν τά omnibus. Λεωφορεία μέ υπερέρον. Πάντοτε οι άνθρωποι άρέσκονται εις τούς εύφημισμούς. Και δι' αυτό τό υπερέρον του θεάτρου εκλήθη . . . Παράδεισος. Δέν ήτο δυνάτον λοιπόν και τό ταλαντευόμενον κιγκλιδωτόν υπερέρον τών λεωφορείων νά μη όνομασθή επί τό άριστοκρατικώτερον. Και εκλήθη . . . Imperial. 'Εκεί επάνω θα συναντήσης υπερήλικας παχυτάτας υπηρέτους και δροσερωτάτας λεπτοφυείς παρθένους, εκεί ή υπόφοικος και άπόζουσα μπλούζα του εργατικου έφάπτεται προς τήν φρεσκοσιδηρωμένην ρενδιγκόταν του σπουδακτου, ό κουκος Ισαρόρπει προς τόν ύψηλόν πύλον και τά κμηλοδέρματα μικύλων ύποδηματίων συνορεύουν προς τας γονδροειδεστέρους άρβύλας. Είναι έν γενικόν εκεί επάνω παγκόσμιον rendez-vous μέ τά εύμορρα και άπρόοπτα επεισόδια του, μέ τήν Οκυμασίαν άφ' ύψηλου θέην του, μέ τας άφελείς όμιλίαις, ένψ τώ έσωτερικόν κάτω είναι άρκετά πληκτικόν και επιβλητικόν διά τά πλείστα βελάντια. 'Αλλά τί νομίζεις κυρίως έλάχματτα; Τήν διά τής στενής κυκλοτεροῦς κλίμακος άνοδον τών κυριών, ήτις μέ τήν προαιμικόν άπροσεξίν δύναται ν' άποβή άρκετά σκανδαλώδης διά τούς κάτωθεν Ισταμένους, και άποκαλυπτική. 'Εν τούτοις, αι Παρισιναι σελφίδες, αι συνώνυμοι προς τήν χάριν, αι όποιαι συνείδισαν άρρήκτως τό όνομά των προς τήν λέξιν Chic, πώς άνεβοκκτεθαίνουσι, μέ ποίαν λεπτεπίλεπτον δεξιότητα και γοητείαν και κοσμιότητα...

Διάβολε! Θα έκπλαγής μέ τήν λέξιν μου αυτήν—«κοσμιότητα», προκειμένου διά τας Παρισινάς. Μάλιστα, κυρία μου. Δυστυχώς ήμεις οι Αθηναίοι συγχόμεν δύο μεγάλα; τάξεις γυναικίων έν Παρισίοις. Τας αύστηρών ήθών κυρίας, και υπάρχουν πλείστα; δσσι, περισσότερα; από τας τρίχας τής κεφαλής των όμοφύλων σου, και από τας έλευθερίας γυ-

ναίκας. 'Άλλ' εδώ δέν θα συναντήσης βέβαια τήν σκυθρωπότητα και τήν κακώς έννοουμένην αύστηρότητα και τήν κριμικήν δειλίαν και τήν σκαϊότητα τών κυριών μας, αι όποιαι περιενδύονται δια αυτά τά σοβαρά συναισθήματα διά νά φανοῦν... ήθικαί. 'Εδώ και ή έναρτεωτέρα γυνή είναι χαριτωμένη, όμιλεί χωρίς νά χαμηλώνη τά μάτια και νά έρυθριάζ χωρίς λόγον, άφελέστατα, δίχως παρεξηγήσεις, άπολαμβάνουσα τόν κόσμον χωρίς νά τόν φοβήται.

'Άλλ' ή ήθικολογία δύναται πολύ μακράν νά μας φέρη, έως μέχρι τής Έκθέσεως, εις ήν σπεύδω νά μεταβώ και περί της έν δευτέρα; επιστολή; θα παρατάξω μερικάς πεταχτάς έντυπώσεις, άνοησίας, όπως θέλεις. Νά μου χαιρετήσης τό πυριφλεγές άστυγkαι δλους τούς... άστείους.

Β'

Παρίσιον, Ιούλιος 1900

Τί είδα και τί... δέν είδα. Διότι ούτε δύο μήνες δέν φθάνουν διά νά τά ιδώ όλα. "Ω, πώς εκάλισθην. Το έν κατόπιν του άλλου. Δεξιζή, άριστερζή, εμπροσθεν, έπισθεν, άνωθεν, κάτωθεν—διότι και αυτό συμβαίνει μέ τόν ήλεκτρικόν σιδηρόδρομον και τόν Έφέλειον πύργον και τόν τροχόν και τό Ένυδρείον—δπου και άν στρέψω έν παράδοξον, έν άξιοθαύμαστον, έν άπρόοπτον, μία Παρισινή ποικιλία. Περισσότερον εκουράσθησαν τά μάτια μου από τά πόδια μου. 'Ενψ, ως γνωρίζεις καλή μου φίλη, τό αντίθετον συμβαίνει έν Αθήναις. Τρέχομεν παντού, κουραζόμεθα και τίποτε άξιον λόγου δέν βλέπομεν. Όταν εισήλθα, διά διά μέσου τής πλατείας τής Όμονοίας, τής μεγαλειτέρας πλατείας και δυτας πλατείας εκ δσών είδα μέχρι τούδε, εις τήν Θριαμβευτικήν Πύλην, ένόμισα ότι εισηρχόμην εις τήν Γήν τής Έπαγγελίας. Μία συγκίνησις μέ κατείχεν, ό πόθος νά ιδω ό,τι άλλου δέν θα έβλεπα, ή προσδοκία τής πραγματοποιήσεως όνειρου πολυτούς μοι είχε δώση σφρίγγος, έντασιν νοητικων δυνάμεων. 'Αλλά πόσον εύκολα αι εύλογημένα; κατευνάζονται, ναρκούνται. Μία δίοδος διά τής οδοῦ των Έθνων μ' εκκαμεί νά κουρασθώ, μία είσοδος εις τό πεδίον του Άρεως νά ζαλισθώ.

'Αλλά σήμερα θα σου ειπώ όλίγα λόγια διά τό Μέγαρον των Καλών Τεχνών. Διά τήν παγκόσμιον ζωγραφικήν και γλυπτικήν. Εις τόν μακάριον τόπον μας κυρία ένασκόλησις των καλλιτεχνών μας είναι ή γκρίνις, τό ατί είσαι σύ και τί είμαι έγώ» και από εργασίαν, τίποτε. 'Εδώ οι καλλιτέχνη; πρώτον εργάζονται και έπειτα συζητούν. 'Εν Έλλάδι οι καλλιτέχνη; κυττάζουν πώς ό ένας νά βγάλη τό μάτι—και πολλάκις και τά δύο μάτια—του άλλου, οι δε τεχνοκρίται; ρεπόρτερ νά εύφουολογήσουν μέχρις... έμετου. 'Εδώ ζωγραφίζουν, εδώ κυττάζουν τήν δουλειά των, οι δε τεχνοκρίται; ήξεύρουσι νά κρίνουσι. Βλέπεις ότι ή διαφορά δέν είναι μικρά.

Τί πλήθος πινακων, τί έξοχα συμπλέγματα άγαλμάτων! Υπάρχουν—δέν τό άποκρύπτω—και έργα έχοντα έλάχιστον ενδιαφέρον, άλλα διά

τὸ τεχνικὸν θέμα, ἀλλὰ διὰ τὴν σύνθεσιν, ἀλλὰ ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν. Ἄλλὰ ποία τελειότες τέχνης εἰς τὰ περισσότερα ἔργα. Νομίζεις ὅτι ἀνεγεννήθη ἡ ἀρχαία τέχνη καὶ ἤλθε μὲ τὸ μεγαλοπρεπὲς ἀνάστημά της καὶ ἐξέτεινε τοὺς βραχίονάς της καὶ ἐπροστάτευσεν τὸ Διεθνὲς Ἀνάκτορον, τὸ ὁποῖον ἡ παρὰ τὸν Σηκουάναν πόλις καθιέρωσεν εἰς τὴν λατρείαν της. Εἰς τὰς αἰθούσας, ἄνω καὶ κάτω, χιλιάδες εἰκόνων. Ὅλη ἡ δεκαετία τῆς Γαλλίας ἀντιπροσωπεύεται μὲ τὰ ὀραιότερα ἔργα. Ὅλα τὰ ἔθνη συνεισέφερον τὸν καλλιτεχνικὸν τὼν ὀβολόν, δηλ. τοὺς καλλιτεχνικοὺς τὼν πίνακας, τινὲς τῶν ὁποίων τεράστιοι, φοβεροί! Ὅλα τὰ πεφημισμένα ὀνόματα ἐν τῇ συγχρόνῳ Ἱστορίᾳ τῆς Τέχνης εἰς παράταξιν. Μία ἕκστασις, μία ἀτελείωτος ψυχαγωγία εἶναι ἡ ἀνά τὰς αἰθούσας περιπλάνησις. Μόνη ἡ Γαλλία ἐκθέτει 2,000 πίνακας. Ἐν τῇ Γερμανικῇ τμήματι ὁ Κάουλβαχ, ὁ Λέμβαχ, ὁ Stieck, ὁ Unde εἶναι οἱ ἀριστοί. Ἀνὰ μέσον τῶν Γερμανῶν καὶ ἐν Ἑλληνικῶν ὄνομα, ὀλίγον περηγνωνισμένον δυστυχῶς. Τοῦ Γύζη, ὁ ὁποῖος δὲν ἐξέθεσε τὰ καλλίτερα του ἔργα. Παπαροῦνης καὶ «Τὸ Τέλος τοῦ Αἰῶνος» καὶ αὐτὸ ἄσχημα τοποθετημένον. Ἡ Φιλοσοφία τοῦ Klimt ἕξοχος. Εἰς τὴν Ἑκθεσιν, ὅλα τὰ ἔθνη ἀντιπροσωπεύονται. Καὶ ἡ Νικαράγουα ἀκόμη. Ἐπομένως καὶ ἡ Τουρκία καὶ ἡ Βουλγαρία, ἡ ὁποία φιγουράρει μὲ ἓνα ἐκβουλγαρισθέντα... Ἑλληνα.

Ἄς εἰσελθῶμεν ἤδη εἰς τὸ Petit Palais. Εἶναι τὸ ἱστορικὸν καὶ ἐθνολογικὸν μουσεῖον τῆς Γαλλίας. Πολύτιμα, ὑπὸ ἱστορικὴν ἐποψίν, πράγματα, τινὰ δὲ καὶ ὑπὸ καλλιτεχνικὴν ἀξιόλογα.

Θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃς νὰ δισχίσω γλήγορα τὰ διμερίσματα τῶν Invalides καὶ νὰ εἰσδύσω εἰς ἓν βαγόνι τοῦ μεγάλου τροχοῦ. Μᾶς κλειδόνουν καὶ βχθμηδὸν ἀνερχόμεθα. Αἱ στέγαι φεύγουν ὑπὸ τοὺς πόδας μας. Τὸ Παρίσι ἀπλοῦται κάτωθι μου ὡς εἰς τάπησ γραφικώτατος. Ἰδοὺ καὶ τὸ Village Suisse μὲ τὰς θελκτικωτάτας τεχνικὰς τοποθεσίας του. Ἀπέναντι βλέπω τὸ Vieux Paris μὲ τοὺς χρωκοπημένους ἐπιχειρηματίας του. Ἄλλὰ τί πρῶτον νὰ σοῦ περιγράψω! Τὸ διάμερισμα τῶν ὄνων, τὰς μεθυστικὰς ἐκείνας πυρκαμίδας τῶν βυτίων καὶ ριαλιῶν, αἱ ὁποῖαι διεγείρουν ὅλα τὰ ἐνστικτὰ τοῦ ἀπλήστως ῥοφῆν; Ἐν τούτοις περισσότερον μὲ μετὰ δῖπλα μου μία χαριστάτη Παρισινὴ ἐπισκέπτρια, τῆς ὁποίας σαγηνεύουν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ τὴν ὁποῖαν ἐνοῶ νὰ παρακλουθήσω, ἔστω καὶ μὲ κίνδυνον νὰ κεντήσω ὄλην σου τὴν ζηλότυπον ὀργήν. Ὡστε, μὲ συγχωρεῖς καὶ αἱ ρονοίρ μετ' ὀλίγας ἡμέρας...

Παρίσι, Ἰούλιος 1900

Η Λίτσα Φούλλερ! Τὸ ἄσπλον της ἐν τῇ Ἑκθεσὶ, τὴν νύκτι. Ὑπενθυμίζει τὰ παραμύθια τῆς Χαλιμάς. Φανταστικώτατον! Ἡ Φούλλερ ἔχει ζετρελλάνει τοὺς Παρισίους. Πράγμα τὸ ὁποῖον βέβαια δὲν παθαίνουν πρώτη φορά. Εἶναι τὸ δαιμόνιον τῆς εὐστροφίας. Εἶναι ἡ ἀκατάβλητος καὶ ἀπαράμιλλος χορεύτρια, ἡ δι' ἐνός μαγικοῦ πέπλου μεταμορφουμένη εἰς χίλια δυὸ πράγματα, εἰς ἀγάλματα καὶ εἰς χρυσαλλίδας, ἡ

καταφώτιστος καὶ ἀλλοπρόσαλλος Νύμφη, ἡ ἑξακοντίζουσα ποταμοὺς γλυκύτητος καὶ περιστρεφομένη ὡς δι' ἑλατηρίου, ἡ ποιητικὴ καὶ ὀνειρώδης Φούλλερ. Εἶναι ἡ τελειότερα ἐκπροσώπησις τῆς Παρισινῆς Ἑκθέσεως. Ἄν ἠδύνατο ἡ Ἑκθεσις ὅλη νὰ ἐσαρκωθῇ εἰς ἓν ἄτομον, ἀναμφιβόλως τὸ ἄτομον αὐτὸ θὰ ἦτο ἡ Φούλλερ. Διότι τὸ σύνολον τῆς Ἑκθέσεως, καθὼς τὴν διοργάνωσαν οἱ Παρισίνοί, δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ μία μαγικὴ καὶ ποικιλιωτάτη ἀναπαράστασις τῆς παγκοσμίου προόδου, ἥτις μὲ εὐστροφίαν Φούλλερ ἐκτυλίσσεται καὶ περιδινεῖται. Καὶ ἡ ἱπταμένη αὐτῇ γυνὴ μοῦ ὑπενθυμίζει τὴν Sallo des Illusions. Ἄλλη Χαλιμά. Ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων, δι' ὀπτικῆς ἀπάτης, φῶτα, στῆλαι, οὐρανοί!



Παρίσι, Αὐγούστος 1900

ΖΗΤΕΙΣ νὰ σοῦ γράψω διὰ τὸ Λουβρον. Εἶναι ἀληθῶς ἡ πλουσιωτέρα καὶ σπουδαιότερα Πινακοθήκη τῆς Γαλλίας. Πλήθος ἀριστουργημάτων τῆς ζωγραφικῆς.

Δέκα ἕξ αἰθούσαι, ἐκτὸς διαδρόμων καὶ μεσαναβάθρων, πλήρεις εἰκόνων. Σχολαὶ δὲ ὅλαι σχεδόν. Ἱταλική, Ἰσπανικὴ, Φλαμανδική, Ὀλλανδική, Ἀγγλική, Γερμανικὴ, Γαλλικὴ. Ὅλων δὲ τῶν αἰώνων Π', ΙΑ', ΙΕ', ΙΣ', ΙΖ', ΙΗ', ΙΘ' αἰῶνος. Ἀρκεῖ νὰ σοῦ ἀναφέρω, τὸν David, τὸν Delacroix, Moreau, Ingres ἐκ τῆς Γαλλικῆς σχολῆς, Cimabue, Corraege, Raphaël, Giotto, Titien, Veronese, Leonardo Da Vinci ἐκ τῆς Ἱταλικῆς σχολῆς. Murillo καὶ Velasquez ἐκ τῆς Ἰσπανικῆς. Van Dyck — ὁ τὸν Van Dyck, τὸν ἀγαπημένον μου, τὸν ὑπατον ζωγράφον τῶν Φλαμανδῶν—καὶ Rubens ἐκ τῆς Φλαμανδικῆς, Kaulbach ἐκ τῆς Γερμανικῆς.

Πέντε ἡμέρας ἀφιέρωσα εἰς μελέτην τῆς Πινακοθήκης, ἂν καὶ ἡ Ἑκθεσις ἐκεῖ πλησίον—σχετικῶς πρὸς τὰς Παρισινὰς ἀποστάσεις—εἰμάνετο πολυβέλγητρος. Εἰς τὰς σκιερὰς καὶ ἐπιβλητικὰς αἰθούσας μὲ τὰς μεγάλας εἰκόνας—τινὲς εἶναι τεράστιαι—καὶ τοὺς αἵματοβαφεῖς ὑπεράνω αὐτῶν τοίχους, τοὺς ἀτελευτήτους διαδρόμους, καὶ τὰς πολυδαίδαλους αἰθούσας, ἐκεῖ μέσα ἤμην εἰς ἓνα κῶνον, ἐνθα βωθὴ ἐτελεῖτο λειτουργία τῶν ἱερέων τῆς Τέχνης. Οἱ πίνακες ἐκεῖνοι ἦσαν τόσοι βωμοί, ἐφ' ὧν ἠδύνατό τις νὰ λατρεύσῃ τὰ ὕψιστα ἰδεώδη τῆς Τέχνης. Ὁ ὀφθαλμὸς ἀνεπαύετο ἐπὶ μακρόν. Ἀνεκάλυπτε κάτι τι τὸ ὁποῖον ἤξιζε τὸν θαυμασμόν. Καὶ ἐσυλλογίσθη τὰς ἰδικὰς μας προσπαθείας ὅπως ἴδῃ ἡ Τέχνη φωτεινότερας ἡμέρας καὶ ἀνεμνήσθη τὴν παγερὰν ἀδιαφορίαν τοῦ κόσμου καὶ τὴν κλασικὴν ἀμάθειαν τῶν κριτικῶν καὶ τὰ ἄσθεστα μίσθ τῶν καλλιτεχνῶν καὶ ἠθέλησα νὰ λησμονήσω ὄλον αὐτὸ τὸ παρελθόν καὶ ἐπέτευσα τὸν ὀρίζοντα μέχρι τῶν τοίχων τοῦ Μουσείου.

Κάτω, ἕκαμα δύο τρεῖς γύρους ἀνά τὰς στοὰς καὶ αἰθούσας τῆς γλυπτικῆς. Καὶ ἐνῶ περιπλανώμην, εἶδα μίαν εὐλαβῆ συγγέντρωσιν περὶ ἓν ἄγαλμα. Μία προαισθησις ἐκπλήξεως μ' ἐβασάνιζεν. Ἔλα καὶ σύ,

ἀπὸ τὰ κλεινὰ ἐδάφη τῆς Περικλείου γῆς καὶ συμμερίσθητι τὸν σεβασμὸν μου. Ἀποκαλύπτομαι πρὸ τοῦ Ἔργου, ὅπερ ἵσταται ἐκεῖ βωμὸς ἔρωτος ἰδανικοῦ, αἰθερίου. Ἢ νεωτέρα κριτικὴ ἀμφισβητεῖ ἂν τὸ βγαλμα ἀνήκει εἰς τὴν θεότητα τῆς Ἀγάπης. Ἀλλ' ἡ καρδία αισθάνεται τὴν ἀλήθειαν βαθύτερον καὶ ἐνώπιον τοῦ μαρμαίροντος κάλλους, ἐν τῷ κέντρῳ μικρᾶς αἰθούσης, εἰς τὸ βάθος ἑλλης συνεχομένης, ἐσημείωσα ὀλίγας λέξεις, μὲ τὰς ὁποίας θὰ κλείσω τὴν ἐπιστολήν μου. (Ἐὰ διακρίνης κάποιον παράπονον, ὅπως ἐγὼ διεκρίνα κάποιον ἀδικίαν. Ἴδου τί ἔγραψα:

“**ΧΑΙΡΕ**, ὦ ἀπράμιλλον μάρμαρον, τὸ ὅποιον ἀπέσπασεν ἀπὸ τὰ στήθη τῆς Ἑλλάδος χαρῆσσα σμίλη καὶ ἠγλάειεν ἢ μεγαλοφυῖα τῆς Τέχνης. Εἰς τὰ σκιερά βάθη, ὑπὸ τὸ βαρὺ κτήριον τῆς Παιδείδος τῶν πόλεων, ἔχασες τὴν πνοὴν τὴν ὁποίαν διετήρησες εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς ἐπὶ ἐπιτριβίλια.

Ἢ ἀτμόσφαιρα, ὦ πλαστικὸν κάλλος, σοῦ εἶναι ξένη, οἱ προσκυνηταὶ εἶναι ἀπχωγίεις καὶ σκληταί. Πῶς τὸ χεῖλος τὸ ἀσύγκριτον ν' ἀνοιχθῆ καὶ τὸ μέτωπον τὸ ἡρέμως Ἑλληνικὸν νὰ δεχθῆ γραμμὴν σκέψης καὶ πῶς τὸ ἀφρώδες κάλλος τῶν μαστῶν, τὸ ὑπερθυμίζον ὅτι γενέτειρα καὶ τροφὸς τοῦ κάλλους ὑπῆρξεν ἢ Ἑλλάς, ν' ἀναπαλθῆ καὶ πῶς οἱ ὀφθαλμοί, αἱ ἀβυσσοὶ τῆς χάριτος καὶ ἡδυπαθείας, νὰ ἀναλάμψωσιν ἐν τῇ κικλιδοφράκτῳ φυλακῇ!... Ἢ ἀγαλμα θεσπέσιον, ἢ Τέχνη σὲ παρέδωκεν ἀθάνατον εἰς τὸν Οὐρανὸν τῶν θνητῶν ἢ Ἐμαρμένη σ' ἐκόλωσεν, οἱ σύγχρονοι σ' ἐφυλάκισαν. Ἀλλὰ σύ, ὑπερτέρα καὶ τῆς Ἐμαρμένης καὶ τῶν θνητῶν, τῆς Τέχνης τέκνον Ὀλύμπιον, μένεις ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ χαμηλοῦ σου στυλοβάτου, προσκύνηται τῶν πνευμάτων, ὡ εἰδωλον εἰδωλολατρείας, θεότης ὄλων τῶν ἐποχῶν, τοῦ ἔρωτος πολυθέλητος γητρος μήτηρ.

Μάτην ζητεῖς νὰ συλλάβης τοὺς ἀπόνους Οὐρανοὺς σου, νὰ τοὺς συγκλονήσῃς καὶ νὰ τοῖς εἴπῃς: «Ἄ-οδεύσατέ με εἰς τὴν γενέτειράν γῆν, ἢ ὅποις ἀκόμη αισθάνεται τῶν ἐορτῶν τὴν βοήν καὶ τῶν θυσιῶν τὴν κνίσαν. Τὸν Οὐρανὸν ζητῶ τῶν Ὀλυμπίων».

Ἀλλὰ ποῦ χεῖρες! Οἱ βραχίονες ἡρωτηριασμένοι δὲν φαίνονται, διὰ νὰ δείξουν πῶς ἐβεβηλώθη ἀπὸ τοὺς βανδάλους ἢ Τέχνη ἢ Πάναγνος, ἢ ἀπροσπέλαστος.

Δεῖξου, τῶν ἐρώτων τροφός, τὸ φλημεν τὸ δειμαλέον ἐνὸς λάτρου τῆς αἰωνίας θρησκείας τοῦ Καλοῦ, ἐνὸς Ἑλλήνου, ὦ θαῦμα τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης, ὁ ὅποιος ἀσφυκτιᾷ, ὡς σύ, εἰς τὰ ξένα ἐδάφη, εἰς τὰ ξένα αισθηματά, εἰς τὴν Βαβυλωνίαν τῶν ἡδονῶν. Ὡ, ἄς σὲ κλύψουν πρὸς στιγμὴν μὲ ἐν λάβαρον, μὲ ἐν κυανόλευκον τοῦλάχιστον ὑφασμα, διὰ νὰ ὄνειροπολήσῃς τὴν γῆν ὅθεν σὲ ἐξεπάτρισε τοῦ ἰσχυροῦ ἢ ἐγωιστικῆ καὶ ἀσπλαγχνος ἀγάπῃ, νὰ φαντασθῆς τὸν Ὀρόνον τῆς δόξης σου καὶ νὰ ἐνθυμηθῆς ὅτι δὲν ἔλειψαν οἱ παλαιοὶ πιστοὶ σου, ὦ Κάλλος ἀφθιτον, ὦ Τέχνη ὑπεράνθρωπος, τῆς Μήλου ὦ Ἀφροδίτη».

ΔΑΦΝΙΣ



ΑΝΟΙΞΗ

Με ἀπ' τὸ χειμῶνα,
Μὲς ἀπ' τὴ χιονιά,
Κόρη ξεπεύεται
Μὲ χρυσὰ μαλλιά.

Τ' ἀστρα γιὰ στεφάνι
Στὰ μαλλιά φορεῖ
Καὶ περνοδιαβαίνει
Τὸ ἀστρά, ἀστρά.

Στοὺς λευκοὺς τῆς ἄμους
Κελαδοῦν πουλιά
Καὶ ἀριοφορέμενη
Μ' ἀβγινὴ δροσιὰ,

Ὅπου κ' ἂν περάσῃ,
Ὅπου κ' ἂν διαβῆ,
Λυώνουνε τὰ χιόνια
Πρασινοῦσαι ἢ γῆ.

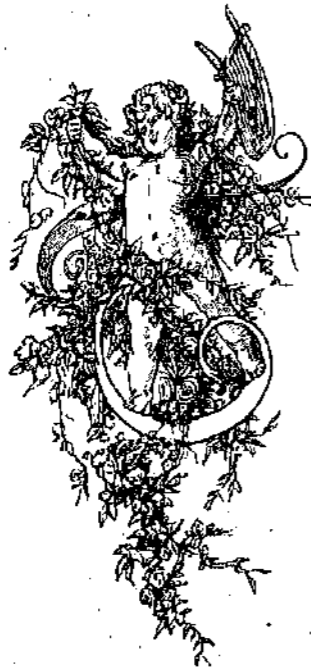
Σὰ νυροῦλας νέονει
Τὶς ἀμυδαλιές
Καὶ ζωὴ καινοῦργια
Χώνει στὶς καρδιές.

ΡΟΛΕΛΑΗ





Η ΕΚΤΗ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΜΟΝΤΡΕΛΛΙΕΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ



Α Πανεπιστήμια τῆς Δύσεως κατὰ τὰ τελευ-
ταία τῆς ληγούσης ἑκατονταετηρίδος ἔτη συμ-
πληροῦσι κατὰ παράδοξον συγκυρίαν ἀθροά-
νεαν ἑκατονταετηρίδα τοῦ μακροῦ καὶ ἐνδό-
ξου βίου των. Ἡ Σκωτία, ἡ Γερμανία, ἡ
Σουηδία, ἡ Ἰταλία, ἡ Γαλλία, ἡ Ἑλβετία ἢ
μία μετὰ τὴν ἄλλην, οἶονεὶ ἐκ συνεννοήσεως,
ἐορτάζουσι τὰς γενεθλίους ταύτας ἡμέρας καθ'
ὅλως ἐπίσημον τρόπον· αἱ δὲ τελεταὶ αὐταὶ
γίνονται ἀφορμὴ συνεντεύξεως τῶν πεπαι-
δευμένων ἀνδρῶν τῶν κλεινῶν Πανεπιστη-
μιακῶν κέντρων. Μετὰ τῶν ἐγκρίτων σοφῶν
ἐορτάζουσι καὶ οἱ φοιτηταὶ, οἱ νεοσύλλεκτοι
οὔτοι τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν,
οὐ μικρὸν διὰ τῆς ζωῆρας αὐτῶν παρουσίας
συμβάλλοντες πρὸς μείζονα λαμπρότητα τῶν
ἀκαδημαϊκῶν τούτων ὁμηγύσεων. Ἐκ δὲ τῆς
συναντήσεως ταύτης τῆς δόξης πρὸς τὴν
ἐλπίδα, τῶν νέων δηλ. πρὸς τοὺς γέροντας,
τῶν ἡμῶν ποτ' ἡμῶν πρὸς τοὺς ἡμῶν δέ γ' ἑσσεύ-

μεσθα, πλείστον δι' ἀμφοτέρους προσγίνεται ὄφελος.



Ἐἶνε ἐπιβάλλουσα ἢ συνάντησις αὕτη, γινομένη ὑπὸ γεγηρακυίας στέ-
γας καὶ ἐν μέσῳ τοίχων πεπαλαιωμένων, εἶνε ἱερὰ γινομένη ἐντὸς ἀρχαίων
Πανεπιστημίων, ἀρχαίων βωμῶν, ἀρχαίας ἐπιστημονικῆς εὐκλείας.
Δυστυχῶς τὰ ἀρχαία ταῦτα μνημεῖα ἐξαφανίζονται κατὰ μικρὸν ὑπὸ
τὴν σκαπάνην τοῦ οἰκοδόμου, ὅστις ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν Παλαιῶν
Σχολῶν ἀνεγείρει νέας χαριστέρας τὴν ὄψιν, πλουσιωτέρας δὲ ὡς πρὸς
τὰς ὕλικὰς ἀναπαύσεις, ἅς οἱ πάλαι διδάσκαλοι Σπαρτιατικῆς τινοῦ ὑπερη-



✱ ΠΕΡΙΠΤΕΡΟΝ ΠΤΕΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΦΟΙΝΙΚΩΝ ✱

(Ἐν τῷ ἔν Montpellier βοτανικῷ κήπῳ τῷ ἀρχαιτέρῳ τῶν τῆς Γαλλίας)

φανίας κατεφρόνου ἕως πέρα τοῦ δόντος. Ἐὖ ἤμιν πρὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου καὶ τῶν ὑλικῶν ἀναπαύσεων τῶν νέων οἰκοδομῶν προκρίνομεν τὴν αὐστηρότητα καὶ τὸ κλέος τῶν παλαιῶν. Ἐἶνε σχεδὸν ἔγκλημα ἢ καταστροφὴ ἰδρυμάτων τοιούτων· τὰ περιβάλλει τοσαύτη δόξα, ὥστε τὰ ἔθνη ὀφείλου νὰ συντηρῶσιν αὐτὰ ὡς ἱερὰ καὶ πατριωτικὰ μνημεία.

Πολὺς πολλάκις ἐγένετο λόγος περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν διδασκάλων ἐπὶ τοὺς μαθητάς· τούνευτον ἐλάχιστος ἢ μᾶλλον οὐδεὶς ποτε ἐγένετο ἕως περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν μαθητῶν ἐπὶ τοὺς διδασκάλους· καὶ ἕως ἢ ἐπίδρασις αὕτη τυγχάνει ἀληθῆς ὡς ἡ πρώτη, ἀναγκαία καὶ χρήσιμος ὅσον ἐκείνη. Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ὁ μαθητὴς ἦτο οἰονεὶ ὀφειλέτης, ὁ δὲ διδάσκαλος πιστωτὴς τρόπον τινὰ Ῥωμαῖος. Ἐκτοτε ἤλλαξαν τὰ σχολικὰ ἦθη· αἱ δὲ σχέσεις, αἰτίνας ἰδρύθησαν ἀπὸ τινος μεταξὺ φοιτητῶν καὶ καθηγητῶν, εἶνε ἐγκάρδιαι. Οἱ μαθηταὶ ὑπέκουσιν ἄσμενοι τοῖς διδασκάλοις, οὗτοι δὲ προσδέχονται αὐτοὺς εὖνοι. Σήμερον ὄντως διαλέγονται μετ' ἀλλήλων φιλικῶς, χωρὶς οὐδόλως ἢ οικειότητος αὕτη νὰ παραβλάπτῃ τὴν ἀναγκαίαν εὐλάβειαν, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ ἐλαττώσῃ τὸ ἀξίωμα, ὅπερ οἱ νεήλυδες ὀφείλουσι πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους.



Ἀπὸ τινῶν ἐτῶν τὰ ἔθνη ἀπέκλιθησαν τὴν συνήθειαν ἐκτὸς τῶν ἐνδόξων γεγονότων τῆς ἱστορίας των νὰ πανηγυρίζωσι τὴν ἰδρυσιν τῶν μεγάλων αὐτῶν Σχολείων, ἢ νὰ δικαίως. Νίκη κτηθείσα, ἐπαρχία ἀλούσα θὰ ἤρκεον νὰ δώσωσι τῇ Ἰταλίᾳ, τῇ Γαλλίᾳ, τῇ Γερμανίᾳ τὴν μεγίστην θῆσαν, ἣν κατεῖγον κατὰ τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα·

Αἱ ἡμέραι τῆς 22, 23, 24, 25 Μαΐου 1890 θὰ μείνωσιν ἀνεξίτηλοι ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Languedoc. Ἐὖ Πανεπιστήμιον τοῦ Montpellier ἦγεν ἑορτὰς ἐπὶ τῇ ἑκτῇ ἑκατονταετηρίδι αὐτοῦ. Αἱ σιδηροδρομικαὶ ἀμαξοστοιχίαι εἶχον κομίσαι πανοικίαι τὰ περίξ χωρία καὶ τὰς κώμας τὰς ἐντὸς ἀκτίνος εἴκοσι σταδίων κειμένας. Ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως τοῦ Montpellier εἶχε τοῦλάχιστον διπλασιασθῆ. Αἱ ὁδοί, οἱ ἐξώσται καὶ τὰ παράθυρα ἐκοσμοῦντο δι' ἀνθέων, ταπήτων καὶ σημαιῶν. Στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα παρετάσσοντο ἐκατέρωθεν τῶν κεντριωτέρων ὁδῶν, ἐπὶ δὲ τῶν πεζοδρομίων ἐκινεῖτο πλῆθος ἀπειρον, δυσχερῶς ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας συνεχόμενον, συνωθούμενον δὲ ἀπαύστως, ἵνα ἴδῃ καλλίτερον τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας, τὴν πομπὴν τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν φοιτητῶν, τῶν πρώτων ὑπὸ τοὺς ποικίλους αὐτῶν μανδύας, τῶν δευτέρων μὲ τὰ ιδιόρρυθμα αὐτῶν καλύμματα καὶ τέλος τὰς ἀντιπροσωπείας τῶν ξένων Πανεπιστημίων, ὡς ἀπῆρτιζον διδάσκαλοι περιώνυμοι καὶ θεωρεῖται φοιτητῶν νέων. Ἐὖ πλῆθος ἐξεργήγυντο εἰς ἐνθουσιώδεις ἐπισημίας, εἰς παρατεταμένας ζητωκραυγὰς. Μόνον οἱ μεσημβρινοὶ λαοὶ δύνανται νὰ δίδωσιν εἰς τὰς ἐπισήμους ἑορτὰς, ὧν ἡ πομπὴ πανταχοῦ ἀλλαχοῦ γίνεταί πῶς μονότονος, τὴν διακοσμητικὴν πολυτέλειαν, τὸν εὐθυμον θόρυβον καὶ τὸν ἀφθονον τῶν χρωμάτων πλοῦτον.

Αἱ ἑορταὶ τοῦ Montpellier ἦσαν ὡραῖαι καὶ οὕτω μεστὰί γεγονότων παντοίων, ὥστε τὸ σύνολον, ἐν ᾧ πειρώμαι ν' ἀναπαραστήσω αὐτὸ ἐν τῇ διανοίᾳ μου, μοὶ ἐπιφαίνεται ὡς παμμεγέθους εἰκῶν, ἐν ᾗ ὁμάδες λαοῦ αἱ μὲν προβαίνουσαι ἐν τάξει πομπῆς, αἱ δὲ κατὰ ζωηροῦς ὀμίλους συναγειρόμεναι περὶ ἀνάκτορα, περὶ κρήνας, περὶ ναοὺς καὶ περὶ ἀνδριάντας ὑπὸ τὸν μέγαν ἥλιον καὶ τὸν κυανοῦν οὐρανὸν μετ' ἐκτάκτου λαμπρότητος χρωμάτων, χρωμάτων εἰς τὰ παράθυρα, ἀφ' ὧν ἐκρέμαντο ταπήτες καὶ ἀνθέων περιπλοκαί, χρωμάτων ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ κεφαλῶν μαθητῶν καὶ καθηγητῶν, ἐπὶ τῶν προσώπων τέλος, ἄτινα παρίστων πᾶσαν τὴν κλιμακα τῶν ἀποχρώσεων τῆς Ἀριανῆς φυλῆς ἀπὸ τῆς λευκότητος τῶν βορείων μέχρι τοῦ ὡσεὶ ἐπιχρῶσου μελαγχροῖνου τῶν κατοίκων τῆς Μεσογείου.

Ὅτι ἰδίᾳ ἐξέπληττε ζωηρότερον ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ εἰκόνι ἦτο ἡ μακρὰ θεωρία τῶν διδασκάλων καὶ μαθητῶν, προβαίνουσα κατὰ θαυμασίαν τάξιν μὲ λάβαρον ἀνακλιπταμένον ἐν περιβολαῖς πολυχρόοις καὶ μεσαιωνικαῖς, ὀδηγουμένη ὑπὸ δύο ἀνδρῶν, τοῦ μὲν πολιοῦ γέροντος, τοῦ δὲ νεανίου, τοῦ Πρυτάνεως δηλ. καὶ τοῦ Προέδρου τῶν σπουδαστῶν. Ἡ θεωρία αὕτη ἐφαίνετο ὡς οὐράνιον τόξον νέου ἀκαδημαϊκοῦ ὀρίζοντος, χρόνων Πανεπιστημιακῶν νέων· τοῦ λοιποῦ οἱ καθηγηταὶ θὰ ὦσιν οὐχὶ δικασταὶ ὡς τέως, ἀλλὰ σύντροφοι τῶν φοιτητῶν καὶ συσπουδασταί.



Ἐὖ Πανεπιστήμιον τοῦ Montpellier δὲν ἐγένετο κέντρον σπουδῶν, ἐστία φώτων, μόνον διὰ τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν. Διέχουσε ἔξω τῆς Γαλλίας τὴν φήμην τοῦ ἔθνους τούτου. Ἡ Ἰσπανία, ἡ Ἐλβετία, ἡ Ἰταλία, ἡ Γερμανία, ἡ Ἀγγλία ἐπεμπον ἐκείσε ἐπὶ πέντε αἰῶνας ὀλοκλήρους παροικίας σπουδαστῶν, ἵνα διδαχθῶσι τὴν ἱατρικὴν καὶ τὸ δίκαιον. Οἱ νέοι οὗτοι περὶόντες τὰς σπουδὰς καὶ ἐπιτυγχάνοντες τῶν πρὸς οὖς ἄρμωντο ἀκαδημαϊκῶν τίτλων, ὑπέστρεφον οἰκαδε θλιβεροί, μὲ τὴν καρδίαν πονοῦσαν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑγροὺς κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ ἐκ Βάλε Félix Platter, ἀναλογιζόμενοι, ὅτι δὲν θὰ ἐπανέβλεπον τὸ περικλημένον Montpellier.

Οἱ Γάλλοι ἐγίνωσκον ἑκπαλαὶ νὰ περιποιῶσι τῇ χώρῃ αὐτῶν φίλους καὶ θαυμαστάς. Ἐἵλκον εἰς τὴν ἐαυτῶν πατρίδα τοὺς λαοὺς διὰ τοῦ θελήτρου τῆς ἐπιστήμης, ὑπέτασσον δ' ἔπειτα καὶ ἀφώσιν αὐτοὺς τῇ Γαλλίᾳ διὰ τῆς χάριτος τοῦ πνεύματος καὶ τῆς γοντείας τῶν κοινωνικῶν ἀρετῶν, ὅπερ εἶνε κατὰκτησις ἐντιμότερα καὶ βεβαιότερα τῆς κατακτήσεως τῆς τελομένης διὰ τῆς βίας.

Ἐκ πάντων τῶν Γαλλικῶν Πανεπιστημίων τὸ τοῦ Montpellier ἦτο τὸ μάλιστα ἀνεωγμένον εἰς τὴν ξενικὴν ἐπίδρασιν. Ὡς ἐκ τῆς ἰδρύσεως καὶ τῶν σχέσεων, ὡς ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς χώρας, ἐν ᾗ νυξήθη, μετέγει τῆς Ἰσπανίας, τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἀνατολῆς καὶ πάντων τῶν Ἑυρωπαϊκῶν ἐθνῶν. Ὡστε τὸ νὰ ὑπομνήσῃ τις τὸ παρελθὸν τοῦ Πανε-

πιστημίου τούτου εἶνε ταῦτόν τῃ δεῖξαι τὸ γενναῖον καὶ ξένιον τοῦ ἔθνικοῦ τῆς Γαλλίας ὁρμηφύτου, ἕνα δὲ εἰπεῖν διὰ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ὅπως ἡ διάμεψις τῶν ιδεῶν καὶ τῶν αἰσθημάτων μεταξύ τῶν λαῶν γίνεται ὠφέλιμος καὶ τελεσφόρος πρὸς τὸ κοινὸν ἔργον τοῦ πολιτισμοῦ. Αἱ ἀναμνήσεις τῆς πόλεως τοῦ Montpellier εἶνε ἀναμνήσεις οὕτως εἰπεῖν παγκόσμιοι, ἐν αἷς συγκιρνᾶται ἡ πατριωτικὴ τῶν Γάλλων



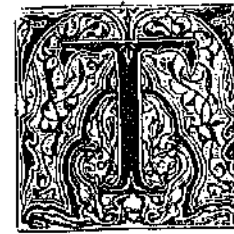
* ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΘΕΩΡΙΑ *

εὐλάβεια πρὸς τὸ γόνιμον καὶ εὐγενὲς αἶσθημα ἀμοιβαιότητος καὶ ἀλληλεγγύης εὐρέως ἀνθρωπιστικῆς.

Ὁ πρόγονος ὃν ἐχαιρετίζομεν ἐν Montpellier Γάλλοι καὶ ξένοι ἦτο, ὡς ἔλεγεν ἐν εὐγλώττῳ προσλαλιᾷ ὁ καθηγητῆς τῆς Ἱστορίας Lavisse, ἡ Μεσόγειος. Ἡ Μεσόγειος ἔφερε πάλαι ποτὲ πολεμικὰ σκᾶφη μὲ κώπας καὶ μὲ ἰστία, φέρει δὲ σήμερον ἀτμοκίνητα θωρηκτά. Ἐφερον ὅμως ἐπίσης καὶ φέρει ἐτι καὶ νῦν ιδέας καὶ αἰσθήματα, ἅτινα ἐβλάστησαν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Βορρᾶ καὶ τῆς Μεσημβρίας, τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως. Ἐγένετο μέγας πρόξενητής καὶ μεσίτης, συμφιλιωτῆς μέγας.

τὴν ἀνατολικὴν ἀρχαιότητα, τὴν ἀρχαιότητα τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν, τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὸ Κοράνιον ἢ Μεσόγειος ἀνέμιξε ταῦτα πάντα ἐν τῇ κυανῇ αὐτῆς λεκάνῃ, ἵνα παραγάγῃ πολιτισμὸν, τὸν ἀρχαιότατον ἅμα καὶ σεβαστότατον τῶν ἐν ἐνεργείᾳ πολιτισμῶν, καίτοι αἰεὶ ποτε νέον, διότι ἀνέθορον ἐκ τῆς τέχνης, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἐλευθερίας.

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Montpellier ἦτο ἡ ἑορτὴ ὄντως τῆς Μεσογείου.



ΤΡΕΙΣ ὄλους μῆνας πρότερον οἱ φοιτηταὶ τῆς πόλεως τοῦ Montpellier ἐκάλουν τὴν σπουδάζουσαν τῶν Ἑλλήνων νεότητα εἰς τὰς ἑορτάς τοῦ ἀρχαιοτάτου αὐτῶν Πανεπιστημίου. Ἐν ταύτῃ ὁ ἐν Παρισίῳ πρεσβευτῆς τῆς Ἑλλάδος Κος Δηλιγιάννης ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν Πρυτανεῖαν τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Πανεπιστημίου παροτρύνων αὐτήν, ἵνα διευκολύῃ τὴν ἀποστολὴν ἀντιπροσωπείας ἐκ φοιτητῶν. Αἱ δ' ἐφημερίδες τῶν Ἀθηνῶν ἀνέγραφον πᾶσαι πρόσκλησιν πρὸς τοὺς φοιτητάς, ἵνα συνέλθωσι καὶ συσκεφθῶσι περὶ τοῦ πρακτέου. Παρῆλλον ἐκτοτε πολλαὶ ἑβδομάδες, πλειότεραι δὲ ἡμέραι, χωρὶς ἄλλοις περὶ τούτου νὰ γίνῃ λόγος. Ἐκ δὲ τῆς σιωπῆς ταύτης εἰκάζετο μετὰ βεβαιότητος ὅτι οἱ Ἕλληνες φοιτηταὶ ὡς κατὰ τὰς ἑορτάς τῆς Σορβόννης θὰ διέπρεπον διὰ τῆς ἀπουσίας αὐτῶν καὶ κατὰ τὰς ἑορτάς τοῦ Montpellier.

Ἐν Ἑλλάδι δυστυχῶς δὲν ἐκτέθη ἐτι συνείδησις τοῦ ὅτι ἀνελάβομεν τὰς πνευματικὰς μας δυνάμεις. Δὲν ἐνοήθη ἀκόμη, ὡς φαίνεται, ἡ ὑποχρέωσις τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου νὰ ἐκδηλοῖ τὴν ὑπαρξίν του εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Ὑπὸ δὲ πολιτικὴν ἐποψίν ἀποβαίνει μάλιστα ἀναγκαῖον, ἵνα οἱ Ἕλληνες μετέχωσι πάσης πνευματικῆς δηλώσεως, εἰς ἣν καλοῦνται παρὰ τῶν ξένων.

Ἐὰν ἡ ἀπουσία τῶν ἡμετέρων φοιτητῶν ἀπὸ τῶν Γαλλικῶν ἑορτῶν ἦτο κατακριτέα, ἡ τῶν σπουδάζόντων ἐν ταῖς Γαλλικαῖς Σχολαῖς θὰ ἦτο ὀλιγώτερον συγγνωστή, ἐὰν καὶ αὐτοὶ ἀπέιχον τῶν ἑορτῶν τούτων.

Ἡ φιλοξενία, ἥς ἐτύγχανον ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ἡ μάθησις, ἣν ἤντλουν ἐν τοῖς Σχολαῖσις τῆς, ὑπεχρέου αὐτοὺς νὰ μετάσχωσι τῶν

ταξειδίου μετά του Ιατροῦ Σ. Γεωργιάδου και τοῦ ἀρχιτέκτονος Α. Γέλ-
βερτ. Οἱ ἐν Παρισίοις Ἕλληνες σπουδασταὶ ἔδιδον ἡμῖν ἔγγραφοι ἐντολὴν
πρὸς κομιδὴν τοῦ δώρου και ἀντιπροσωπεῖαν αὐτῶν κατὰ τὰς ἑορτάς.



† Ἐνταῦθα ὀφείλεται ἐν δάκρυ εἰς τὴν μνήμην τοῦ Σιδερίδου, ἐργα-
σθέντος μετὰ ζήλου ὑπὲρ τῆς ὑποθέσεως. Ἐπρόκειτο και αὐτός, ἀψηφῶν
τὴν πτωχείαν του, νὰ συναπέλθῃ εἰς Montpellier, ἀλλὰ κατ' αὐτὴν
τῆς ἀναχώρησεως τὴν ἡμέραν ἔπεσεν αἰφνης νεκρός. Ἀνεβάλομεν τὴν
ἀναχώρησιν ἡμῶν ἐπὶ δύο ἡμέρας, ἵνα ἀποδώσωμεν αὐτῷ τὰς ὑστάτας
τιμὰς. Δύο ἡμέρας βραδύτερον ἐρρίπτομεν ἐπὶ τῆς σοροῦ τοῦ περὶλημέ-
νου συντρόφου ὀλίγον χῶμα, ἐσπογγίζομεν τοὺς ὕγρους ἡμῶν ὀφθαλ-
μοὺς και ἐτρεπόμεθα τὴν ἄγουσαν εἰς Montpellier.



Οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες σπουδασταὶ εἶχον ὀνομάσει ἐπιτροπεῖαν, κατασκευά-
σει δὲ δαπάναις τῶν πλουσίων τῆς Μασσαλίας συμπολιτῶν πολυτελῆ
σημαῖαν. Ἡ ἐπιτροπεῖα αὕτη ἠθέλησε νὰ γίνῃ ἐν μεθ' ἡμῶν και παριστά-
μεθα ἐν ταῖς τελευταῖς ἐν σώματι. Τῆ τελευταία ἡμέρᾳ τῶν ἐπισήμων
ἑορτῶν αἱ ξένοι ἀντιπροσωπεῖαι ἔμελλον νὰ προσφωνήσωσι διὰ τοῦ οικείου
ἀρχηγοῦ ἐκάστη αὐτῶν. Ὁ κλῆρος ἔλαχεν ἐφ' ἡμᾶς.

Προσφωνήσαμεν ὡς ἐξῆς :

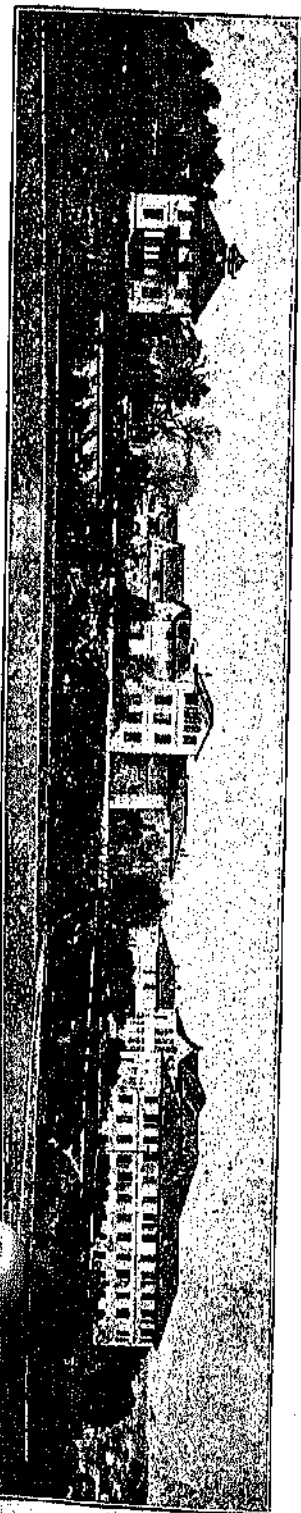
« Πρὸ ὀλίγων μῶλις μηνῶν παρεῖχετο ὑπὸ τῆς Σορβόννης μεγαλοπρεπὲς θέαμα.
Ἐντὸς ἀχανοῦς αἰθούσης, μέσῳ μεγάλου βόμβου, ὁμοῖου πρὸς βόμβου εὐθύμου μειω-
σῶν ομίχρους ἀνερχομένου ἀπὸ τῶν ἀμφιθεατρικῶν βάθρων, ἡ πύξις τῶν πεπολι-
τωμένων ἐθνῶν ἔβλεπεν εἰσερχομένους ἐν ἐπιβαλλούσῃ πομπῇ τοὺς καθηγητὰς και
τοὺς ἄλλους ἀνδρας, οἵτινες ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, τῇ πολιτικῇ και τοῖς γράμμασι ἠνεγκον
μακρὰν τὴν φήμην τῆς ἡμετέρας χώρας. Θεωροῦντες αὐτοὺς μεγαλοπρεπεῖς ἐν ταῖς
πολυχρόσις αὐτῶν τῆστένοις, ὑπελαμβάνομεν ὅτι ἐβλέπομεν δευτὰς μετακομίζοντας
τὴν ἱερὰν παρακαταθήκην τῆς ἐπιστήμης ἀπὸ τῆς παλαιῆς Σορβόννης εἰς τὴν νέαν
αὐτῆς κιβωτόν. Ὡς δ' οἱ ἀρχαῖοι Γαλάται ἐπὶ τῇ θύρᾳ τῶν Ῥωμαίων γρόντων ἐλέ-
γομεν καθ' ἑαυτοὺς : Θεοὶ ἄρα νὰ εἴνε οἱ τοῖ; Τὸ θέαμα τοῦτο, Κύριοι, ἐπανάλαμβά-
νεται σήμερον, διαγεῖρον τὰς αὐτὰς ἕς τότε ἰδέας. Ἐρχόμεθα δὲ χαίροντες, οἱ συμπα-
τριῶταί μου και ἐγώ, ἵνα ἐν ὀνόματι τῆς Ἑλληνικῆς νεότητος χαίρετίσωμεν τοὺς
σπουδαστὰς τοῦ Montpellier κατὰ τὴν χαρμόσυνον ἡμέραν τῆς ἐκτῆς ἐκατονταε-
τηρίδος τοῦ ἐνδόξου αὐτῶν Πανεπιστημίου.

« Ἄλλοι ἀνδρες πολλοὶ μᾶλλον ἐμοῦ εἰδήμονες ἕς εἴπωσι περὶ τῆς μακρᾶς εὐκλείας
τοῦ Πανεπιστημίου τούτου, εἴπερ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα τημιουτοῦν διέχευε φέγγος, ὥστε
ἀπανταχόθεν συνέρρεον πρὸς αὐτὸ πολυάριθμοι σοφοὶ ξένοι. Ἀρκοῦμαι ἁπλῶς νὰ
εἶπω ὅτι κατὰ τὸν ἐκστῶτα αἰῶνα συντηροῦν ἐτι τὴν ἑαυτοῦ φήμην ἐξηκολούθει
κρατοῦν θνητὰ τὴν δόξαν τῆς ἐπιστήμης, καταναγάζον δὲ τὴν Γαλλίαν. Ἡ ἱερὴ ἰδίως
Σχολὴ ἀπέβη διάσημος και διὰ τῶν σοφῶν τῆς ἀνακαλύψεων και διὰ τῶν τοιμηρῶν

Πανεπιστημιακῶν αὐτῆς ἑορτῶν. Ἡ
πολιτικὴ ἄλλως τότε τῆς Ἑλληνικῆς
Κυβερνήσεως ἀπηλλοτριούτο ὁσημέραι
τὴν φιλίαν τῶν Γάλλων, ἡ δὲ Βασιλεῖα
ἠγγίζεν ἐπὶ μᾶλλον και μᾶλλον πρὸς
τὸν Γερμανικὸν οἶκον. Διατί νὰ συνε-
τέλουν και οἱ σπουδασταί, οἱ ἐκπροσω-
ποῦντες τὸ γνήσιον Ἑλληνικὸν φρόνημα,
πρὸς ἐπίτασιν τῆς ψυχρότητος, ἣτις
χαρακτηρίζει ταυτὺν τὰς Ἑλληνο-Γαλ-
λικὰς σχέσεις.

Ἐκτὸς τῶν πολλῶν λόγων, οἵτινες
ἐστρατεύοντο ὑπὲρ τῆς παρουσίας τῶν
Ἑλλήνων κατὰ τὰς ἑορτάς τοῦ Mont-
pellier, ὑπῆρχε και ἄλλος τις, οὗτος
οὐχὶ ὁ ἐλάχιστος, ὅτι δηλ. ὁ Κοραῆς
ἐκεῖ ἐποιήσατο τὰς σπουδὰς. Ὡς πάν-
τες] οἱ λαοὶ ὑπερηφανεύονται διὰ τοὺς
μεγάλους ἀνδρας αὐτῶν, και οἱ Ἕλ-
ληνες εὐκαιρίας παρισταμένης ὄφειλον
νὰ μὴ ἀμελῶσι νὰ ὑπομνησθῶσι τοὺς
ἄλλους ὅτι και ἡ νέα Ἑλλάς παρήγαγε
μεγάλους πολίτας. Πῶς δὲ θὰ ἐλέγετο
τούτο κάλλιον ἢ προσφερομένης εἰς τὸ
Πανεπιστήμιον τοῦ Montpellier τῆς
ἀναγλύφου τοῦ Κοραῆ προτομῆς; Δύο
Ἕλληνες καλλιτέχναι, ὁ γλύπτης κ.
Σῶχος και ὁ ἀρχιτέκτων κ. Γέλβερτ,
ἀμφότεροι προσήνεγκον προθύμως τὴν
τῆς τέχνης αὐτῶν συνδρομήν.

Τὸ ἀνάγλυφον ἔγαινε τέλος ἔτοιμον
ἀπέμεινε ἤδη νὰ προσνεχθῇ. Ἐπρεπε
νὰ πεμφθῇ ταχυδρομικῶς; Ἡ ταχυ-
δρομικὴ ἀποστολὴ δὲν ἦτο ἡ καταλλη-
λοτέρα. Καὶ ὁ πρεσβευτὴς κ. Δεληγιάν-
νης και ὁ κ. Lavisso, ὁ περίπυστος τῆς
Ἱστορίας καθηγητῆς, συνέστησαν ἵνα τὸ
δῶρον κομισθῇ ὑπὸ τῶν σπουδαστῶν.
Πολλοὶ φοιτηταὶ ἐπαθύμουν νὰ δεχθῶσι
τὴν ἀποστολήν, ἀλλ' ἐκωλύοντο ὑπὸ
τῆς ἀνωτέρας βίας, ἣτις πιέζει σχεδὸν
πάντοτε τοῦ σπουδαστοῦ τὸ ἰσχνὸν βαλ-
λάντιον. Ἀπεφασίσαμεν τότε τρεῖς νὰ
ὑπομείνωμεν ἐξ ἰδίων τὴν δαπάνην τοῦ



θεωριῶν τῶν καθηγητῶν της. Ὁ Barthez, ὅστις λίαν εὐδοκίμως κατέχεν ἔδραν ἐνταῦθα ἐπὶ εἴσοσιν ὄλα ἐτη, δὲν ἦτο μόνον ὁ πρῶτος ἰατρός τοῦ XVIII αἰῶνος· παραδεχόμενος, ἵνα ἐξηγήσῃ τὸν ἀνθρώπου, τὴν ἵπαρξιν ζωτικῆς αἰτίας ἀνεξαρτήτου τῆς ὕλης, ἐγένετο ἴσος πρὸς τοὺς μεγίστους τῶν φιλοσόφων. Ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ Σχολῇ, ἐν ἣ ὁ Barthez ἐδίδασκει, εἰς τῶν ἡμετέρων πατριωτῶν, εἰς Ἑλληνα, ἐφ' ᾧ κενώμεθα καὶ οὐτενος κομίζομεν τὴν ἀνάγνωσιν προτομῆν, ἤλθεν ἵνα παιδεύθῃ καὶ κτήσεται ἐπιστημονικὸς τίτλος.

»Ὁ ἀνὴρ οὗτος εἶνε ὁ Κοραΐς· ὁ Κοραΐς, Κόραϊοι, ὅστις κατέβαλε κότους ἀνθρώπους, ἵνα θεραπεύσῃ ἡμᾶς δηλητηριώδους δόξματος, τοῦ δόξματος τῆς δουλείας. Ὁ Κοραΐς, ὅστις πεποιδώς εἶνε ἡ θύμῃ πάθους εἶνε ἀλεθριώτερα τῶν φυσικῶν νόσων καὶ αὐτῶν ἐκ τῶν δεινοτάτων, αἵτινες ἀφαιρῶντες τοὺς θνητοὺς, παρήτησε τοῦ Ἀσκληπιοῦ τὴν λαοκρατίαν καὶ μετ' οὐ πολλὴ ἀνεδείχθη ἐφ' ἡμῶν τῶν ἀρσίων ἐν ἐκείνοισι, οἵτινες ὡς ἀνικαίμενοι τῶν μελετῶν αὐτῶν εἶχον ἐκλέξει τὰ ἔργα μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος. Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ἑλληνιστῶν εὐδαίμων καὶ ἥραμος Πατριάρχης τῶν σοφῶν τῆς νέας Ἑλλάδος, πανταχοῦ δὲ ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος, ἐγένετο διὰ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ καὶ τῶν παρενέσεων ὁ ἐγγλωτῆς ἀπόστολος τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, ἡμῶν δὲ ὁ ἀκάματος κήρυξ τῶν ὑψηλῶν αἰσθημάτων, αἵτινα ἐνέπνευεν αὐτῷ ἡ καρδία του, ἥτις ἐπαλλε μόνον ἐπὲρ τῆς δικαιοσύνης.

»Ἐκτατε τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Montpellier οὐδέποτε ἐπαύσατο ἔχον Ἑλληνας φοιτητάς, οἵτινες τυγχάνουσιν οἱ πολυαριθμῶν τῶν ξένων σπουδαστῶν, οὗς φιλοξενεῖτε. Ἀλλὰ μὴ ὀβραταί τις νὰ εὐρηθῇ συγγένειαν πνεύματος στενωτέρων μεταξύ δύο ἐθνῶν, συγγένειαν μείζονα τῆς ὑφισταμένης μεταξύ τοῦ ἔθνους ἡμῶν καὶ τοῦ ἡμετέρου; Μὴ δὲν ἀνεγνωρίσασθε ἐν τῇ πνεύματι τῶν ἀρχαίων ἡμῶν συγγενῶν τὸ ἀνθρωπιστικὸν πνεῦμα, ὅπερ ὑπερηφανεύσαθε ἀνομιάζοντες Γαλλικὸν πνεῦμα; Τὸ Πανεπιστήμιον, εἰπέ ποτε ὁ διδάσκαλος διδάσκαλός μου Lavoisier, ἐθρῶνε τὸ πνεῦμα τῶν νέων διὰ τῆς γενικῆς μορφώσεως, ἢν προσοδίδει, παρασκευάζει δὲ πρὸς τὰ διάφορα ἔργα τὰς διαφόρους διανοίας ἐκείνων, οἵτινες θὰ ἰθύνωσι τὰς τύχας τοῦ τόπου των. Ἀλλ' ἡ γενικὴ αὐτῆ ἀνάπτυξις τυγχάνει ἐν ταύτῃ ἐθνικῇ ἀνάπτυξις. Ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ δὲ νεανίας διδάσκαται νὰ νοσῇ τὸ πνεῦμα τῆς φυλῆς των. Ἡμεῖς ἄρα οἱ πολυαριθμοὶ Ἑλληνες, οἱ ἀντροφοὶ ἡμῶν ἐν τοῖς Γαλλικοῖς Πανεπιστημίῳις, ἀφ' οὗ ἐν αὐτοῖς ποιούμεθα τὰς σπουδὰς, διδασκόμενοι νὰ γνωσκώμεν τὸ πνεῦμα τῆς ἡμετέρας φυλῆς, ἀνευρίσκομεν ἐν αὐτῷ τὸ πνεῦμα τῆς ἡμετέρας, καὶ ἐπειδὴ οἱ αὐτοὶ νόμοι τῆς ἀνατροφῆς παρασκευάζουσιν ἡμᾶς, ἵνα ὤμεν πολῖται, ἀνευρίσκομεν ἐν ταῖς οἰκογενεαῖς ἡμῶν αἵτινες εἶνε αἱ πατρίδες μας. Σεῖς μὲν τὴν Γαλλίαν ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἡμεῖς δὲ τὴν Ἑλλάδα ἐν τῇ φιλοξένῳ Γαλλίᾳ.

»Αἱ μεγαλαρρεπεῖς ἔορταί, εἰς ἧς ἐκαλέσατε ἡμᾶς πάντας, ἐκλύουσιν παρ' ἡμῶν ἐκ πάντων τῶν σημείων τῆς γῆς καὶ συννεοῦσι πρὸς μέγα τῆς ἀνθρωπότητος ἀγαθόν, τὴν παιδευομένην τῶν ἐθνῶν νεότητά, ἥτις θ' ἀποκομίση ἐπιπέθεν, ἐλαρακάμπτουσα εἰς τὰ ἴδια, γενναῖα ἀδελφικῆς ἀλληλεγγύης αἰσθήματα. Ὡ! ἐὰν τὰ αἰσθήματα ταῦτα ἠδύνατο νὰ διατηρῶνται ἀεὶ ποτε ζωηρὰ—διότι βέβαια ἐκ τῆς φιλομυθῶς αὐτῆς καὶ λαμπρῶς νεότητος θὰ στρατολογηθῶσι πολλοὶ βουλευταί, ἕσπουγοί, σύμβουλοι καὶ τέλος δημοσιογράφοι φιλολογικοὶ καὶ πολιτικοί—καὶ ν' ἀντικαταστήσωσι τὴν ἀστολεγομένην πολιτικὴν σοφίαν, ἥτις τοτὲ μὲν κρυφαίνουσα τῆς δικαιοσύνης τὸ ξίφος, τοτὲ δὲ ἀντὶ δικαιοσύνης προβάλλουσα τὸ δίκαιον τῆς λαχῶς, ὑπηρετεῖ πάντοτε τοὺς ἴδιο-

τοὺς ἐαυτῆς σκοποὺς, ἐξαφανίζει ἐκείνους, οἵτινες ἀντίστοιχοι κατ' αὐτῶν καὶ ἐγκαταλείπει ἐν ἀγωνίᾳ μακρῇ λαοὺς ἀνδρείους, διότι συμφέρει αὐτῇ ν' ἀπέχηται τοὺς δυνάστας, οὗς ὁμολογεῖ ὡς τοιοῦτους μόνον θύαν, προσγενομένης αὐτῇ ζημίας τινὸς ἐλαχίστης, νομισθ' ὅτι ἐσήμερον ἡ στιγμή ἵνα ἐπιδιώξῃ καὶ ἐκτελέσῃ τὰ κρῆφια αὐτῆς σχέδια.

Γάλλοι! Εἰς τῶν μεγάλων ἡμῶν συγγενῶν ἐν τῷ XVIII αἰῶνι, ὁ Montesquieu ἐξέθρησε τὰς κακίας, τὰς συμφορὰς καὶ ἀσχετοὺς ἀπὸ τῶν δεσποτικῶν ἐπικρατειῶν, καὶ περιέγραψε τὰς μοστίας, αἵτινες διαπράττονται παρ' ἔθνευ, ὅπερ κατακρατεῖ ἐκ καὶ νῦν μέγα μέρος τῆς Ἑλληνικῆς γῆς. Κατὰ τὴν παροῦσαν εἰσέτι στιγμήν ἡ πολιτικὴ σοφία ἀφίει ὑπὸ τοῦς γαμψοὺς ὄνυχας τοῦ ἔθνους τούτου Ἑθροπαϊκῆν χώραν, περιφρημὸν ἐν τῇ ἀρχαιότητι διὰ τοὺς νόμους καὶ τὴν ναυτικὴν δύναμιν, τὴν νῆσον Κρήτην, ἧς τὰ πλοῖα ἐκάλυπτον ὀλοκλήρον τὸ διάστημα, ὅπερ ὁ Ποσειδῶν ἀνοίγει εἰς τοὺς θαλασσοπόρους μέγχι τῶν Ἀσσυριακῶν ἀκτῶν,—περιφρημὸν ἐν τοῖς καθ' ἡμῶς χρόνοις διὰ τὰ παθήματα ἅμα δὲ διὰ τὴν ἀνυπομονησίαν καὶ τὴν ἀθυμίαν μεθ' ἧς φέρεται τὰς ἀλλόσεως τῆς δεσποτείας. Ἐνε ἴσως εὐκόλον νὰ θρημβεῖται τις κατὰ τῶν δυνάμεων της, εἶνε λίαν δύσκολον νὰ θρημβεῖται τις κατὰ τῆς ἀνδρείας της καὶ τοῦ ἔρωτός της πρὸς τὴν ἐλευθερίαν. Πάντα τὰ ἔθνη ἀφίειλοισι νὰ συμπάσχωσι διὰ τὰ δεινὰ αὐτῆς, πρὸ πάντων ὅμως οἱ Γάλλοι, ὧν ὁ εὐγενὴς καὶ γενναῖος λαὸς συνεκινήθη ἀέπειοι καὶ προσέδρομεν ἐν τοῖς πρώτοις εἰς τὰ παράπονα τῶν καταθλιβομένων, τῶν δυναστευομένων τοὺς στεναγμούς.

»Τὸ πᾶν συντρέχει, ἵνα κρυτῶν καὶ ἐπισχῆ παρ' ἡμῶν τοὺς τίτους τούτους, τίτους ἀληθοῦς εὐγενείας, ὡς καὶ τὴν φήμην, ἧς ἀπολαύετε, φήμην μεγάλου λαοῦ. Καὶ δικαίως, διότι ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις πρῶτοι ἀνετηγύχασθε τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου. Κατηδαφίστε τὰ προχόμενα τῆς ἀνδραγαθίας καὶ κατερρήματα τῆς δεσποτείας τὰ φοβερὰ ἀποτέγνια. Ἐδώκατε μαθήματα εἰς τοὺς βασιλεῖς καὶ ἡγαγκάστε βίβλ' τὴν ἀριστοκρατίαν ἡμῶν ἵνα νοήσῃ, εἶνε ἔφειλε νὰ ἦ μάλιστα λαὸς καὶ εἶνε ὅσα μᾶλλον ἐγγίξει πρὸς τὴν Δημοκρατίαν τοσοῦτα μᾶλλον θὰ εἶνε τελευταῖα. Ἡ Γαλλικὴ Δημοκρατία διέχουσε ἀφειδῶς τὴν παιδείαν καὶ ἡ μάθησις τυγχάνει ἀκιδῶνος παρ' αὐτῇ, καὶ ὁ ἀνταγωνισμὸς σοτήριος. Αἱ ἀρεταί, ἧς εὐρίσκει τις παρ' αὐτῇ, δὲν εἶνε δὲ ἐδάριθμοι—ἐπιδιώκουσιν οὐχ ἦτιον τὴν τοῦ πλησίον ἀξιοπρέπειαν καὶ εὐδαιμονίαν, ἢ τὴν ἴδιαν, ἐγκαινοὶ δὲ οὐχὶ ἐν τῷ ἀπομοροῦν ἀλλ' ἐν τῷ συνασπίζεσθαι καὶ ἐν τῷ χαίρειν ἕκαστον ἐπὶ τῇ ἀρετῇ ἐκάστου πολίτου ὡς ἐπὶ ἴδιῳ θριάμβῳ. Ἡ Γαλλία διαιμενεῖ πιστῇ ἐν τῇ ἀρχῇ, ἢν ἀνεκλήρωσε πρὸ ἑκατῶν ἐτῶν πρὸ τοῦ ἀνεκαλλοτριώτου τῆς ἀνθρωπότης ἐλευθερίας. Ἀν ἀρεταί δὲ ἐν μόνῃ τῇ θεωρίᾳ. Ὁ παρῶν αἰὼν εἶδε νέον φαινόμενον, τὴν γέννησιν τῶν ἐθνῶν, αἵτινα διὰ τῆς λαχρῶς θελήσεως πρὸς τὸ εἶναι ἐκτίσαντο τὴν πολιτικὴν ἵπαρξιν. Τὰ ἔθνη ταῦτα ἐτυχον πάντα τῆς ἀρωγῆς τῆς χώρας ἡμῶν. Ἐν τῇ κοιτίδι τῆς Ἑλλάδος, τῆς Βελγικῆς καὶ τῆς Ἰταλλίας, ὡς ποτε ἐν τῇ κοιτίδι τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν, ἡ Γαλλία ἐπάσχει. Πανταχοῦ ὅπου ἡ ἀνεξαρτησία δὲν ἐκτίθη, πανταχοῦ ὅπου ἀπειλεῖται, σιγήρονοι τὸ ὄμμα πρὸς τὴν Γαλλίαν. Ζήτω ἡ Γαλλία. Ζήτω ἡ Δημοκρατία. Ζήτω ἡ ἐλευθερία.»



Δύο ἡμέρας ὕστερον ὁ κ. Chancel, Πρύτανης τοῦ ἐν Montpellier Πανεπιστημίου, ἐδέχετο τοὺς κομιστάς τῆς ἀναγλύφου προτομῆς τοῦ

Κοραή εις ἀκρόασι. Ἦ υποδοχὴ ἤτο φιλικωτάτη, ἐγκαρδίας. Προση-
νέγκομεν τῷ κ. Πρωτάνει τὸ δῶρον μετὰ τοῦ ἀκολούθου ἐγγράφου.

Κύριε Πρωτάνι,

« Τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Montpellier, ὁστινος ἠρεῖσθε, κατέλεγεν ἐν τοῖς μαθη-
ταῖς αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ 1782 μέχρι τοῦ 1788 τέκνον τῆς Χίου, ἦν ὁστις κατέλιπε κατατυ-



• ΒΟΤΑΝΙΚΟΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ •
(Παράστημα τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς)

χόμενος ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἐπὶ
βιαιὸν μέτρον ἐναντίον τῶν Τούρ-
κων, ὁστινες κατέθλιβον τὴν πα-
τριδα του.

« Ἐν Montpellier ἐτελείωσε
τὴν ἀπουδίην τῆς ἰατρικῆς, περὶ
τοῦ ὁποῖου λέγει ὁ ἴδιος. « Ἦ
πρόθεσίς μου δὲν ἦτο νὰ γίνω
ἰατρός, ἀλλ' ἀπέβλεπον ἢ νὰ κερ-
δήσω χρόνον, ἢ νὰ μὴ βλέπω τοὺς
Τούρκους, ἢ ἂν ἤμην τέλος ἠγα-
κασμένος νὰ τοὺς ἴδω, νὰ ζήσω
ἐν μέσῳ αὐτῶν ὡς ἰατρός, διότι

✠ Η ΠΡΟΣΟΨΙΣ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ✠

τὸ ἄγχιον τοῦτο ἔθνος εἶνε ἠγαγκασιμένον νὰ υποκρίνηται πρὸς μόνους τοὺς ἰατροὺς
ποιῶν τινα γλυκύτητα.»

Ἐν Montpellier ὡν ἔμαθε τὴν χαλεπὴν ἀγγελίαν τοῦ θανάτου τῶν γονέων
αὐτοῦ καὶ τότε αἱ ἀνησυχίαι αὐτοῦ περὶ ἐπιστροφῆς οἴκαδε ἠλατιώθησαν, διελέ-
θησαν δὲ τελείως, ὅτε κατὰ τὴν πολιτικὴν ἐπανάστασιν τῆς Γαλλίας ἀπεφάσισε νὰ
ζήσῃ τοῦ λοιποῦ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ τοῦ ἐπιμανῶς φιλοῦντος τὴν ἀναξαρτησίαν. Πει-
σθεὶς δὲ ὅτι ἡ πρόδοσις καὶ ἡ ἀνάπτωξις τῆς παιδείας περὶ τῷ γαλλικῷ λαῷ εἶχε παρα-

γάγει τὸν ἔρωτα τῆς ἐλευθερίας, ἐγκατέλιπεν ἄμα καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἰατροῦ καὶ
πάσων ἄλλων ἐνασχόλησιν, μὴ σκεπτόμενος πλέον ἢ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν πόθον, ὃν
ἔκρεφεν ἀπὸ μακροῦ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν συμπατριωτῶν του διὰ τῶν
συγγραφῶν του καὶ διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἀρχαίων ἡμῶν συγγραμμάτων, προ-
τυσομένων μακρῶν προλόγων εἰς λαϊκὴν γλῶσσαν χάριν τοῦ λαοῦ. Ἐξετέλεισε δὲ
πάσας τὰς ἐργασίας ταύτας ἐν Παρισίῳ, ὅπου κατέφησε μέχρι τέλους τῶν ἡμερῶν
του. Ἀπέλασε μεγάλης ὑπολήψεως ἐν Γαλλίᾳ, ἦν ἀπηρέτησεν ἐπὶ Ναπολέοντος, ἰδίως
ἐγγαλλίζων κατ' ἐπιταγὴν τοῦ ἀνδρὸς τούτου τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων τὴν γεω-
γραφίαν τοῦ Στραβῶνος, εἶχε συνεργάτας τὸν La Porte-du-Theil καὶ τὸν γεω-
γράφον Gosselin διὰ τὸ μέρος τῶν γεωγραφικῶν παρατηρήσεων καὶ ἀμειψθεὶς
ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως δι' ἐπιδόματος ἰσοβίου ἐκ 2,000 ἐτησίως δραχμῶν.

Διὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ πλείστοι τῶν διακεπτῶν ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ ἐξεν-
ζοντο, ὃν εἶχε ζητήσει ποτὲ νὰ ἐκλεγθῇ μέλος τῆς Ἀκαδημίας. Καὶ ἐπὶ ταῖς προτρο-
παῖς αὐτῶν δι' ἐπιστολῆς του ἐνεγράφη ὑπὸ τοῦ προέδρου ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ὑπο-
ψηφίων. Ἀλλὰ δὲν ἤθευρεν ὅτι ᾄφαιεν εἶναι νὰ ἐπισκεφθῇ προσωπικῶς ἑκαστον τῶν
ἐκλεκτόρων, καὶ δὲν ἐξετέλεισε τὴν διατίκωσιν. Αὐτὸ οὐδὲν ἐγένετο Ἀκαδημαϊκός. Διη-
γήθημεν τὸ εἰσὶναι τοῦτο, ὅπως τὸ ὀνομάζει ὁ ἴδιος, τῆς ἐπαρξείας του διὰ δύο
λόγους, ὁστινες ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ μὴ τὸ παρασιωπήσῃ, διότι ἐφοβέτο μήπως ἂν ἐπαρτε
τοῦτο, οἱ φίλοι του ἠθελον θεωρήσῃ αὐτὸν ἀλαζόνα, αἱ δ' ἐχθροὶ του ἠθελον τὸν θεω-
ρήσῃ ἀνάξιον, καὶ ἔλεγεν: « Ἀπιστορέφομαι τὴν ἀλαζονείαν καὶ φοβοῦμαι ὡσαύτως
πολύ μὴ κριθῶ ἀνάξιος.» Πρέπει νὰ τὸν πιστεύσωμεν καὶ διηγούμενοι καὶ ἡμεῖς τὸ
γεγονὸς τοῦτο τοῦ βίου του, τομιζόμεν ὅτι ἐκτελοῦμεν μίαν τῶν ἐπιθυμιῶν του.

Ὁ Κοραῆς εἶνε διέξυ διὰ τὴν πατριδα μας. Εἶνε εἰς τῶν πρώτων τῆς ἀναξαρτη-
σίας μας ἐργατῶν. Ἄνδρες ἑνδοξοὶ τῆς Γαλλίας εἰς τὰ γράμματα καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν
ἐξετίμησαν τὴν ἀξίαν τοῦ. Ἠγάπησε τὴν Γαλλίαν ὅσον καὶ τὸν ἴδιον αὐτοῦ τόπον.
Συνέταξεν ὁ ἴδιος τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ἐπιταφίου αὐτοῦ ἦτις εἶνε ἡ τελευταία θέλησις
τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀδαμάντιος Κοραῆς Χίος, ὑπὸ ξένην μὲν, ἴνα δὲ τῇ φρονήσει με Ἑλλάδι
σεφιλημέντην γῆν τῶν Παρισίων κείμαι.

Ἦ Ἑλληνικὴ νεότης ἡ σπουδάζουσα ἐν Παρισίῳ τὸν θεωρεῖ ὡς τὸν ἑνδοξον αὐτῆς
κοσμήτορα, ἡ δὲ ἐν Montpellier ὑπερηφανεύεται ὅτι σπουδάζει εἰς τὸ Πανεπιστή-
μιον, ὅπου ὁ Κοραῆς ἐσπούδασεν.

Πολλοὶ τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν ἐν Παρισίῳ ἐκ τε τῶν κατεχόντων ὑπάτας διπλωμα-
τικὰς θέσεις καὶ ἐξ ἐκείνων, εἰς αὐς ὁ πλοῦτος παρέχει τὰ μέσα νὰ ὑπηρετήσῃ τὰ
πατριωτικὰ αἰσθήματα, προσεχώρησαν εἰς τὰς εὐχὰς τῆς παιδευομένης νεότητος, τὰς
ὁποίας ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, κύριε Πρωτάνι, σκοπεῖ νὰ ἐκφράσῃ.

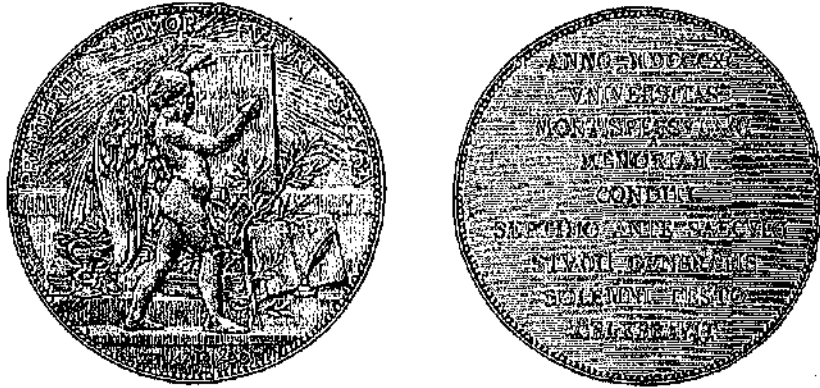
Σὰς προσφέρομεν τὴν προτομὴν τοῦ Κοραῆ γυγλυμμένην ὑπ' ἑνὸς τῶν καλλιτεχνῶν
μας, τοῦ κ. Σώχου.

Θὰ εἴμεθα δὲ εὐτυχεῖς καὶ ὑπερήφανοι, ἂν ἡ προτομὴ αὕτη ἤξιούτο θέσεώς τινος
ἐν τινι τῶν βιβλιοθηκῶν τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, ἐν αἷς ὁ Κοραῆς εἰργάζετο
κατὰ τὴν νεότητά του.»



Ὡς πρὸς τὴν παράκλησιν ἡμῶν ἵνα θέσῃ τὴν προτομὴν ἐν τινι τῶν
βιβλιοθηκῶν, εἰς ἧς ὁ αἰδίδιμος Κοραῆς σπουδαστής ὢν ἐφοίτα, ὁ Κ^{ος}

Πρύτανις προσέφερον ἡμῖν πλέον τοῦ ζητουμένου, βέβαιον ὅτι τὸ ἀνάγλυφον τοῦ Κοραῆ ἤθελεν ἀναρτηθῆ εἰς τιμητικὴν θέσιν (place d'honneur) ἐν τῇ μεγάλῃ αἴθουσῃ τοῦ Πανεπιστημίου. Ὅτε ἠγέρθημεν ἵνα ἀναχωρήσωμεν, ἔδωκεν ἐνὶ ἐκάστῳ ἡμῶν μετάλλιον, ἀριστοτεχνηθὲν ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τῶν Ὁραίων Τεχνῶν ἐν Παρίσι.



✻ ANAMNHΣΤΙΚΟΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ ✻

Ἐνταῦθα θὰ ὀμιλήσωμεν καὶ περὶ ἄλλης τινὸς τελετῆς ἀνεπίσημου ταύτης καὶ οἰονεὶ ἰδιωτικῆς. Ἐν τινὶ τῶν αἰθουσῶν τοῦ καλλίστου τῶν καρφίων τῆς πόλεως οἱ Ἕλληνες σπουδασταὶ συναθροίζοντο ἵνα ὑποδεχθῶσι τὸν Ἕλληνα Πρύτανιν, ὅστις φιλοφρόνως εἶχε δεχθῆ τὴν πρόκλησιν ταύτην. Θὰ ἦτο ἴσως ἐκ τῶν σπανίων περιστάσεων, καθ' ἃς Πρύτανις Ἕλληνα συνδιελέγη τόσον οἰκείως μετὰ φοιτητῶν. Μὴ θεωρήσῃ δὲ τοῦτο τοὺς προκατόχους του, διότι ὁ Κ^{ος} Χατζῆ Μιχάλης ἐξῆλθε τῆς συναναστροφῆς ταύτης ἀκέραιος καὶ ὡς πρὸς αὐτὸ ἔτι τὸ ὀφειδόμενον αὐτῷ σέβας. Κατὰ τὴν οἰκογενειακὴν αὐτῆν ἡμερίδα παρήσαν καὶ οἱ Ἕλληνες πρόξενοι τοῦ Montpellier καὶ τῆς Celio. Εἰς τὴν σύζυγον τοῦ Πρυτάνεως προσηνήχθη ἀνθοδέσμη ἐκ φυσικῶν ἀνθῶν.

Αἱ ἑορταὶ τοῦ Montpellier ἔσχαυ ἑορτάσιον ἀποτελέσασα. Ἐδείχθη ὄντως ὑπὸ τὸ λαμπρὸν φῶς τοῦ ἡλίου τῆς Μεσημέριας τὸ μεγαλεῖον τῆς Πανεπιστημιακῆς ζωῆς. Ἦτο νέον θέαμα διὰ τὴν Γαλλίαν τὰ μάλιστα δὲ πειστικὸν περὶ τῆς σπουδαιότητος, ἣν ἀποδίδουσιν ἀλλαχοῦ εἰς τὰς μεγάλας Πανεπιστημιακὰς ἐστίας, ἡ σειρά τῶν ἱερομυστῶν τῆς Ἐπιστήμης, ἐκπροσωποῦντων ἐκεῖ τὰ οἰκεία Πανεπιστήμια, παρελαυνόντων

πρὸ τοῦ Πρυτάνεως καὶ ἐγγειρίζοντων αὐτῷ ἐπὶ περγαμηνῶν τὰς μεγαλοπρεπεῖς προσφωνήσεις τῶν οἰκείων Πανεπιστημίων πρὸς τὸ τοῦ Montpellier τὴν πρωτότοκον ταύτην αὐτῶν ἀδελφὴν ὑπὸ ἑποψίαν ἡλικίας, ἴσην δὲ τοῦλάχιστον πρὸς ἐκεῖνας κατὰ τὸ ἔνδοξον παρελθόν.

Καὶ αἱ ὠραῖαι προσφωνήσεις ἐκεῖναι, πᾶσαι ἀριστοτεχνήματα λόγου καὶ ἔννοιῶν, ἐνεχειρίζοντο ἐντὸς ὧν εἰς τὸν Πρύτανιν τοῦ ἑορτάζοντος Πανεπιστημίου. Καὶ ἦσαν αἱ χρυσοπάρφοι αὐταὶ ἴση καὶ ἀριστουργήματα κομψότητος καὶ ἐξεργασίας, δίδοντα ἑκάστῳ τὸν τύπον τῆς τέχνης τοῦ τόπου ἀφ' οὗ προήρχοντο. Τὰ Πανεπιστήμια τοῦ Βερολίνου καὶ τῆς Χαϊδελβέργης, τῆς Χάλλης καὶ τοῦ Βύρτσβουργ, τοῦ Μονάχου καὶ τῆς Λειψίας, τῆς Πράγας καὶ τῆς Βουδα-Πέστης, τοῦ Ἀμστελδάμου καὶ τῆς Γενεύης, τῆς Παδοῦσης καὶ τῆς Στοκχόλμης, τῆς Λωζάνης καὶ τῆς Ζυρίχης, τῆς Βόλφης καὶ τῆς Βονωνίας, τῆς Ρώμης καὶ τῶν Ἀθηνῶν καὶ πάντων τῶν Ἀγγλικῶν, Ἀμερικανικῶν καὶ Δανικῶν Πανεπιστημίων.



Ἐντὸν νέον ἐν Γαλλίᾳ παρασκευάζεται νόμος ἀναδιοργανώσεως ἢ μᾶλλον δημιουργίας Πανεπιστημίων ἐν τῇ στενῇ τῆς λέξεως σημασίᾳ. Βάσις τοῦ νέου συστήματος ἔσται ἡ ὀργανικὴ ἐνότης τῆς ἐπιστήμης, οἷαν διετύπωσεν αὐτὴν ὁ D' Alembert ἐν τῷ προσηλαγωγικῷ λόγῳ, ὃν ἔγραψε διὰ τὴν ἐγκυκλοπαιδείαν τοῦ Diderot. Οἱ μεγάλοι ὀργανωταὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789, οἱ Mirabeau, οἱ Condorcet, οἱ Talleyrand καὶ οἱ Lakanal, ἐπέδωκαν ὡσαύτως τὴν δημιουργίαν κεντρικῶν ἰδρυμάτων, ἐν οἷς πᾶσαι αἱ ἐπιστήμαι ὀφείλου νὰ καλλιεργῶνται συγγρόνως καὶ ἀμοιβαίως. Ἡ αὐτοκρατορία, δυσπιστοῦσα πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν φιλοσοφίαν, ἃς ἐφοβέτο, διακόρπισε τὴν διδασκαλίαν εἰς μεμονωμένας Σχολὰς, ἀδυνατοῦς ἐν τῇ μονῶσει τῶν καὶ ἔθηκεν αὐτὴν ὑπὸ τὴν ἐπιτροπείαν τῆς Κυβερνήσεως. Σήμερον πρόκειται νὰ καταρριφθῇ τὸ δεσποτικὸν τοῦτο τοῦ Ναπολέοντος σύστημα, τεθῶσι δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἱ Σχολαὶ ἅπασαι, ἵνα ὦσιν ἐν συναφείᾳ καὶ σχηματισθῶσιν οὕτω διὰ τῆς συνενώσεως αὐτῶν μεγάλα ἐπιστημονικὰ ἔσται. Αἱ ἐπιστήμαι ἀναπτύσσονται δι' ἀμοιβαίας καὶ διηνεκοῦς ἐπιδράσεως πρὸς ἀλλήλας. Ἡ ἀμοιβαία ἐπίδρασις αὕτη ἀπεδείχθη ἡ γονιμωτάτη αἰτία τῆς ἐπιστημονικῆς προόδου.



ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΑΙ ΕΝ ΜΑΣΣΑΛΙΑ.



ΠΟΙΜΑΖΟΜΕΘΑ πρὸς ἀναχώρησιν ἐκ Montpellier, ὅτε ἡ ἑταιρεία τῶν Προβηγκιανῶν σπουδαστῶν μετεκάλει τῶν ξένων φοιτητῶν τὰς ἐπιτροπείας εἰς Μασσαλίαν, ὅπου πρὸς τιμὴν αὐτῶν παρεσκευάζοντο ἑορταὶ πενθήμεροι. Οἱ ξένοι πάντες σχεδὸν ἐδέχθησαν ἠναγκασθῆμεν καὶ ἡμεῖς νὰ δεχθῶμεν, καίτοι ὁ χρόνος ἤπειγε, τὸ δὲ βαλλάντιον ἦτο σχεδὸν κενόν. Ἄφ' οὗ οἱ ἄλλοι ἐδέχοντο τὴν πρόσκλησιν, δὲν ἤρμοξε ν' ἀρνηθῶμεν μόνοι

ἡμεῖς, οἵτινες ὡς συμπολίται τῶν Φωκαέων δι' αὐτὸ τοῦτο πρῶτοι πάντων ὠφειλομένον νὰ δεχθῶμεν κατὰ τε δικαίωμα καὶ καθήκον. Ἴδου πῶς ἀντὶ τῆς εἰς Παρίσιον τὴν εἰς Μασσαλίαν ἄγουσιν ἐτρέπημεν.

Ἐκείσε ἀφικομένους ἡμᾶς ἐδεξιώθησαν οἱ κοσμητόρες τῶν ἑορτῶν καὶ ὠδήγησαν εἰς τὸ πρῶτον ξενοδοχεῖον. Ἐκάστη ἐπιτροπεία διαρξέτο ξεναγός, τοιοῦτος διαρίσθη διὰ τοὺς Ἕλληνας ὁ ἐκ Μασσαλίας Ἕλληνας Κ^{ος} Ὀμηρος, ὅστις πρὸς τὴν πολλὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα συνήνου τὸ ἐράσιμον τῶν Γαλλικῶν τρόπων.

Τὴν ἑσπέραν τῆς ἰδίας ἡμέρας οἱ Προβηγκιανοὶ σπουδασταὶ λαμπαδηφοροῦντες παρέλαβον τοὺς ξένους αὐτῶν, σημαιοφοροῦντες δὲ πάντες, ἡγουμένων δύο μουσικῶν, μετέβησαν εἰς τὸ Δημαρχεῖον. Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον ἐν σώματι ὑπεδέχετο, ὁ δὲ Δήμαρχος ἀπηύθυνε διὰ θερμῶν λέξεων τὸ ὡς εὖ παρέστητε.

Ἐκεῖθεν ὠδηγήθημεν εἰς τὴν Λέσχην τῶν Ἀριστοτεχνῶν, ἐνθα προσεφέρετο *runoh d' honneur* ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Δημάρχου. Ἦσαν δ' ἐκεῖ παρόντα πλείστα σημαίνοντα πρόσωπα. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς διαχύσεως καὶ τῆς εὐθυμίας οὐκ ὀλίγαι ἐξεφωνήθησαν προσφωνήσεις. Τὸν Δήμαρχον προσεφώνησεν ὁ Κ^{ος} Γ'έλβερτ. Ὁ Κ^{ος} Γ'εωργιάδης ἐξ Ἰωνίας ὁρῶμενος εἶπέ τινα πρὸς τὸν γενέθλιον τόπον του, ὅστις ἐγένετο ἡ Μητρόπολις τῆς Μασσαλίας. «Οἱ σύντροφοί μου καὶ ἐγὼ» εἶπομεν τελευταῖοι: «λογίζομεθα εὐτυχεῖς ἐρχόμενοι ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ ἀδελφούμενοι πρὸς τοὺς υἱοὺς πόλεως ἧτις, Γαλλικὴ σήμερον, ὑπῆρξεν ἡ καλλίστη καὶ ἀκμαιοτάτη τῶν ἀποικιῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἐν εὐκαιρίᾳ οἶα ἡ παρούσα δυνάμεθα νὰ διαμείψωμεν τὰ αἰσθήματα τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς ζωηρᾶς συμπαιθείας, ἅτινα συνδέουσι τοὺς δύο ἡμῶν λαοὺς καὶ ν' ἀναπολήσωμεν ἐν τῇ μνήμῃ ἡμέρας ἀποιοχομένης, καθ' ἃς Ἕλληνοὶ καὶ Ἕλληνες ἐβαδίσαν ἀπὸ κοινοῦ πρὸς μάχην καὶ καθ' ἃς ὁ στρατὸς καὶ ὁ στόλος σας ἠγωνίσθησαν ἀνδρείως ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος ἡμῶν».

Ἀπὸ τῆς ἐπιούσης αἱ ἑορταὶ διεδέχοντο τὰς ἑορτάς, αἱ ἐπισκέψεις τῶν περιχώρων τὰς ἐπισκέψεις τῶν μνημείων τῆς πόλεως, αἱ ὑποδοχαὶ τὰς

ὑποδοχάς, τὰ δὲ δεῖπνα τὰ γεύματα. Δικαίως ἐλέγομεν τοῖς Μασσαλιώταις κατὰ τὸ τελευταῖον συμπόσιον, ὅτι ἐν τῇ ὥραίᾳ πόλει αὐτῶν εἶχεν ἐπιζήσει ἐκ τῆς πολυθείας τῶν κοινῶν ἡμῶν προγόνων ἡ λατρεία τοῦ ξενίου Διός.

Τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τριῶρον θαλάσσιον ἐκδρομὴν παρετίθετο ἐντὸς πολυτελοῦς αἰθούσης παρὰ τὴν ἀκτὴν *une bouillabaisse d'honneur*. Περὶ δὲ τὸ τέλος τῆς εὐωχίας ἀφίκετο ὁ Ἕλληνοεὐχιστὴς Κ^{ος} Boissière, κομίζων κανοῦν πλήρες κλάδων ἐλαιῶν, τοὺς ὁποίους μετὰ προσλαλίαν εὐφραδῆ διένειμε τοῖς εὐωχουμένοις σπουδασταῖς, ὡς ἔμβλημα τῆς ἡλικίας των, ἡλικίας τῶν μεγάλων ἐμπνεύσεων, τῶν γενναίων ἰδεῶν, τῶν ὑψηλῶν ἐθνουσιασμῶν, τῶν εὐγενῶν παλμῶν τῆς καρδίας. Ὁ Κ^{ος} Boissière διανέμων τοὺς ἐλαιοκλάδους ἀνεμνήσθη τῶν ἀρμονικῶν στροφῶν, ἐν αἷς ὁ Σοφοκλῆς ἐν οἴᾳ γλώσσῃ ὑμνεῖ τὸ ἱερὸν δένδρον τῆς Ἀθηνᾶς, τὴν ξανθὴν καὶ αἰθαλῆ ἐλαίαν, καρπὸν αὐτόματον τοῦ ἐδάφους, τιμὴν αἰώνιον, πλοῦτον καὶ κόσμον τῆς Ἀττικῆς, ἣν εὐλόγως δύναται τις νὰ ὀνομάσῃ πρωτότοκον ἀδελφὴν τῆς Προβηγκίας.

Ἄλλ' οἱ κλάδοι οὗτοι θὰ ἐμαραίνοντο ἀναγκαιῶς μετ' οὐ πολὺ, θὰ ἐρρίπτοντο αὐτοὺς μαρανθίνοντας καὶ ἡ εὐχὴ τοῦ ἐγκρίτου Ἕλληνοεὐχιστοῦ, ἵνα δηλ. ἐπιτρέφοντες οἰκαδε ἀναρτήσωμεν ἐν τοῖς δωματίοις ἡμῶν αὐτοὺς πρὸς ἀνάμνησιν διαρκῆ θὰ ἐματαιοῦτο. Ἐπαρέφημεν ὅτι ὁ κάλλιπτος τρόπος, ἵνα διακωνισθῇ ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐπισκέψεως τῶν ξένων φοιτητῶν ἐν Μασσαλίᾳ, ἧτις ἐκλήθη πάνυ δικαίως ποτὲ «Νεαὶ Ἀθῆναι», θὰ ἦτο νὰ φυτευθῇ ἐλαία, ἧτις νὰ θεωρῆται ἱερά ὡς ἡ ἐλαία τοῦ Ἐρεχθίδου, κτήμα προσφιλές καὶ ἐπίκοινον τῆς νεότητος τῶν πεπολιτισμένων ἔθνων. Ἡ πρότασις αὕτη ὁμοθυμῶς ἐπέκροτήθη. Κατὰ τὴν κατάλληλον ὥραν τοῦ ἔτους θὰ φυτευθῇ ἡ ἐλαία αὕτη, ὡς ἐθεβάλουν ὁ Κ^{ος} Rolland, ἡ ἐπιτροπὴ τῶν ἑορτῶν καὶ ὁ Κ^{ος} Boissière, ὅστις προσέθηκεν ὅτι ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς φυτεύσεως θὰ ἐγένετο τελετὴ, εἰς ἣν θὰ προσεκαλεῖτο ἡ Ἑλληνικὴ παροιμία τῆς Μασσαλίας πρὸς τιμὴν, ἀφοῦ ἡ ἰδέα προήλθεν ἐξ Ἑλλήνων. Εἶθε ἡ ἐλαία αὕτη νὰ ἐμπνεύσῃ ὑψηλὰς ἰδέας, νὰ γίνῃ σύμβουλος ἰδεῶν εἰρήνης, ὡς ἔλεγον οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι, εὐνοίας μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀδελφότητος μεταξὺ τῶν λαῶν.

Ἐν τῷ αὐτῷ γεύματι ἐλήφθη καὶ ἡ ἀπόφασις νὰ διαβιβασθῇ τηλεγραφικῶς πρὸς τοὺς ἀνωτάτους ἄρχοντας τῶν ἐν τῷ συμποσίῳ ἐκπροσωποῦμένων ἔθνων τὸ σέβας τῆς σπουδαζούσης νεολαίας. Τὸ πρὸς τὸν βασιλέα Γεώργιον διευτυπώσαμεν ὥδε: «Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν σπουδαστῶν πάντων τῶν πεπολιτισμένων ἔθνων συνθηροισμένοι ἐν Μασσαλίᾳ διὰ τὰς Πανεπιστημιακὰς ἑορτάς τῆς Προβηγκίας, ἐκφράζουσι πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Ἑλλήνων τὸ βαυτάτον αὐτῶν σέβας· ἐνθυμοῦνται ὅτι ἡ Ἑλλάς ὑπῆρξεν τὸ Πρωταεῖον τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν».



Δύο ἡμέρας ὕστερον παρετίθη τὸ συμπόσιον τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ· αἱ ἑορταὶ ἔληγον· οἱ συνδαιτυμόνες ἠρθμοῦντο κατὰ ἑκατοντάδας, παρῆ-

σαν δὲ ἄπαντες οἱ ἐν τέλει. Αἱ τράπεζαι εἶχον παρατεθῆ ἐν ὑπαίθρῳ ὀλίγα βήματα ἀπὸ τῆς ἀκτῆς· ὁ οὐρανὸς ἦτο διάστερος καὶ ὁσάκις ἡ στρατιωτικὴ ὀρχήστρα ἔπαιε παιανίζουσα, ἠκούομεν τῆς θαλάσσης τὸν φλοίσβον. Τὰ εἰσόματα παρεσκευασμένα μετ' ἀσυνήθους τέχνης ὑπὸ δοκίμου τῆς μαγειρικῆς μύστου προσεφέροντο οἱ εὐωχούμενοι ἐν κοινῇ συμπαθειῶν ρεύματι, ἡ δὲ ἱεραρχία, ὡς εἰκός, οὐδὲ τὸ παράπαν ἐπεβράδυνε τὴν λησμονηθῆ. Ἐτέλος ἤχησεν ἡ ὥρα τοῦ καμπανίτου. Ἐὰν δὲ πώματα τῶν ἀποφρασσομένων φιαλῶν ἀνήγγελλον τῶν προπόσεων τὴν στιγμήν. Πρῶτος ὕψωσεν ὁ δήμαρχος τὸ κύπελλον, μετ' αὐτὸν δ' ὁ πρόεδρος τῶν φίλων τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ εἶτα ὁ κοσμητὴρ τῆς ἱατρικῆς Σχολῆς, μετὰ τοῦτον ἡμεῖς, μεθ' ἡμῶν ὁ Πρόεδρος τοῦ συνδικάτου τῶν δημοσιογράφων, μεθ' ὧν ὁ Πρόεδρος τῆς ἑταιρείας τῶν Παρισίων σπουδαστῶν καὶ τέλος ὁ Κ^{ος} Boissière.



Ἡ πρόποσις ἡμῶν ἔχει ὡδε :

Κόριοι,

Ἐξεύρετε πάντες τοὺς στίχους τούτους

*Tout n'est qu' image fugitive
Coupe d'amertume ou de miel*

*Tout soloil naît, s'élève et tombe
Tout trône est artificiel,
La plus haute gloire succombe
Et rien n'est brillant que le ciel.*

*Navigateur d'un jour d'orage
Jouet des vagues le mortel
Repoussé de chaque rivage
Ne voit qu'écueil sur son passage.*

Ἄν ποτε, κατὰ τὰ μακρὰ ἔτη τοῦ βίου, τὰ ὁποῖα ἡ νεότης φαίνεται ὀπισθονομένη, συνέβαινε τὰ δοκιμάσωμεν τὴν ἀλήθειαν τῶν στίχων τούτων, τοὺς ὁποίους ἀφανῆς μεγαλοφυΐα, ὁ Kaboul de Nîmes, ἔφαλλε καὶ ἂν ἐξ ἑτέρου ἢ ἀνάμνησις τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς νεότητος ἡμερῶν ἀναπαύῃ ἀπὸ τῶν φροντίδων τὰς ὁποίας ἐξεγείρει ἡ σύγκρουσις τῶν φιλοδοξιῶν τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας, εἰς ἣν θὰ εἰσέλθωμεν μετ' ὀλίγον, καὶ ἐν θέλλῃ τὸ γῆρας, θὰ ἔχωμεν ἀναμνήσεις εὐγενεστέρως, ἐρηλοτέρως, τῆς τῶν Πανεπιστημιακῶν τούτων ἐορτῶν, καθ' ὅσον ὡς ὁ ἀρχηγὸς τῆς πολιτείας, οἱ ὑπουργοὶ του, αἱ λοιπαὶ Ἀρχαὶ καὶ οἱ καθηγηταὶ οἱ διάσημοι ἅμα καὶ προσφιλεῖς προσεπάθησαν ὅπως ἐμπνεύσωσι τὴν ἀγάπην τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ καλοῦ; Τῶν ἐορτῶν τούτων, αἰτινες παρέσχον τὴν ἐνκαιρίαν εἰς τὴν εὐγενῆ καὶ γενναίαν νεότητα τοῦ Languedoc καὶ τῆς Προβηγκίας τὰ μᾶς προσκολλήσῃ πρὸς αὐτὴν διὰ τῶν δεσμῶν τῆς ἐγνωμοσύνης; Διότι ἐγεννήσατε ἐν ἡμῖν τὴν συγκίνησιν, ἣν ἀποσπᾷ ἐκ τῶν

καρδιῶν ἡ ἐγκάρδιος ξενία, ἣτις σὰς χαρακτηρίζει μέχρι τοιοῦτου σημείου, ὥστε θὰ ἐνομιζέτο θι πλέον ἢ πανταχοῦ ἀλλαχοῦ ἀκμάζει ἐπὶ παρ' ἡμῖν, ἐπιζῶσα τῷ πολυθεισμῷ, ἡ λατρεία τοῦ ξενίου Διός. Ὅπως προσήνεγκετε ἡμῖν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τὸ κύπελλον τοῦ μέλιτος καὶ θὰ βλέπωμεν πόρρωθεν τὸν γαλήμιον καὶ λαμπρὸν οὐρανὸν τοῦ Ρεγνοι, τῆς Aigues-Mortes, τῆς Corniche, ἣτις περιστέφει τὰς ζητιοειδῆς γραμμὰς τῆς ὥρας ταύτης παραλλῆλας, ὡς εἶδομεν καὶ ἐθανμάσαμεν εἰς τοὺς μεθ' ἡμῶν περιπάτους εὐγενεῖς ξένοι τῆς νεότητος πάντων τῶν τόπων.

Ἐνόμισα τὸν ξένιον Δία, Κόριοι, διότι ἦτο θεὸς τῶν προγόνων σας ὡς ἦτο καὶ τῶν ἡμετέρων προγόνων, ὧν τινες ἔδρυσαν τὴν πόλιν τῆς Μασσαλίας, τὴν πόλιν σας, τὴν ὅποیان ἀγαπῶμεν ὡς τὸν ἴδιον ἡμῶν τόπον, ἀφοῦ γνωσκόμεν ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν αἷμα ἔρρευσε καὶ ῥέει ἀκόμη εἰς τὰς φλέβας τῶν κατοίκων αὐτῆς. Διότι τίς ἡμῶν ἀρροῖ ὅτι Ἴωνες, ἡμι-Φωκαεῖς καὶ ἡμι-Ἀθηναῖοι, ζηλότυποι τῆς ἐλευθερίας των καὶ προτιμῶντες τῆς δουλείας τὴν ἐξορίαν, ἤνεγκον εἰς τὴν γῆν ταύτην τοὺς ἐφειστίους θεοὺς καὶ τοὺς βωμοὺς των καὶ ἐθεμελίωσαν τὴν Μασσαλίαν, τὴν ῥέαν αὐτῶν πατρίδων; Ἄλλ' ἤνεγκον ἅμα εἰς αὐτὴν καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τὸν ἔρωτα τῆς ἐλευθερίας, ἣν ἐκλυροδότησαν εἰς τὴν Μασσαλίαν τὴν ἀληθινὴν αὐτῆς τῆς Ἑλλάδος κόρη. Οὕτω δὲ δημοκρατία ἀνεξάρτητος, διατηροῦσα τὸ πάλαιον αὐτῆς ὡς Ἑλληνικῆς πόλεως καὶ ἰσχυρᾶς συμμάχου τῆς Ρώμης, πιστῶς εἰς τὴν δημοθεσίαν πίστιν προσήνεγκε τὰ τέλῃ αὐτῆς ὡς ἀπρόσβητον καὶ βέβαιον ἕσυχον εἰς τὸν Ἰομαπῆλον καὶ τὸν Καίσαρα ἀφοπλισθέντας. Καὶ ἀφοῦ μάτην ἐπεδαρλίλευσε διὰ τῶν ὑπερηφάνων αὐτῆς βουλευτῶν, τὰς ὑποθήκας αὐτῆς εἰς τὸν Καίσαρα, δὲν ὑπεχώρησε πρὸ τοῦ κινδύνου δι' οὗ τὴν ἠπειλήσεν αὐτός. Περιεφρόνησε θαρροῦντως τὸν αἰδήρον καὶ τὴν φλόγα, τὴν δίψαν καὶ τὴν πείναν. Καὶ ἐν μάχῃ, τὴν ὅποیان συνῆψε πρὸς τοὺς Ῥωμαίους εἰς τὸν κόλπον τοῦτον τῆς Μασσαλίας, κατορθώματα ἄξια τῶν ἡρώων τῆς Σαλαμῖνος ἀνέδειξαν τοὺς υἱοὺς τῆς, καὶ ἐμαρτύρησαν περὶ τῆς ἐνδόξου καταγωγῆς αὐτῶν.

Εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἐμπορικῆς ἐπιδόσεώς της, ἣτις ἀνήγαγε προοδευτικῶς τὴν ἰσχυρὰν Μασσαλίαν εἰς Μητροπόλιν τῶν παραλλῶν τῆς Μεσογείου καὶ μίαν τῶν δέκα ἢ δώδεκα βασιλίδων τῆς γῆς, δὲν εἶδεν ὀχρῶν τὸ πνευματικὸν σκῆπτρόν της. Ἀπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας τὰ σχολεῖα τῆς ἀπέβησαν δικαίως τόσον ἐνδοξα, ὥστε τῇ περιεπολήσαν τὸ ὄνομα τῶν νέων Ἀθηνησῶν, τὸ ὁποῖον οἱ Ἀθηναῖοι εἰμεθα ὑπερήφανοι τὰ φέρον ἀκόμη. Ἐκτοτε τὰ πολυάριθμα σχολεῖα καὶ τὰ ἰδρύματα αὐτῆς τὰ φιλόξενα μαρτυροῦσι περὶ τῶν εὐγενῶν καὶ γενναίων ἀγόνων τῶν τέκνων της.

Καθ' ἅπασαν τὴν ἱστορικὴν περίοδον ἡ πόλις αὕτη, οὕτω θαυμασιῶς κειμένη, διεδραμάτισε πρῶτον σπουδαῖον, ἐπάλασε πάντοτε ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας της καὶ διετήρησεν ἐξ ἁπασῶν τῶν πόλεων τῆς Γαλλίας τὸ πρωτοτυπάτατον καὶ ἐλευθερωτάτον πνεῦμα καὶ τέλος ἔδωκε τὸ ὄνομά της καὶ τὸν ἐθνικὸν της ἕμνον εἰς τὴν Γαλλίαν. Δὲν εἶνε ὥρατα καὶ καταφανῆς ἀποδείξεις τῆς στενῆς ἡμῶν συγγενείας θι εἰκοσι τρεῖς αἰῶνας

μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τυράννου τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ Ἀρμόδιου καὶ τοῦ Ἀριστογείτονος καὶ τὴν κατάλυσιν τῆς τυραννίας, ἅτινα ἐπέπνευσαν εἰς τὸν Ἀθηναῖον Καλλιστρατον τὸ γραισιὸν τῆς ἐλευθερίας ἄσμα — δὲν εἶνε, λέγω, ἀπόδειξις τῆς συγγερείας ταύτης νὰ βλέπη τις 2,300 ἔτη ἔπειτα ἔνα Μασσαλιώτην τονίζοντα τὸν θραυτότατον τῆς ἐλευθερίας ὕμνον;

Αἱ λαμπραὶ αὐταὶ ἑορταί, δι' ὧν ἡ Γαλλία καλεῖ πάντα τὰ ἔθνη καὶ συναγείρει πρὸς αὐτήν, ἐνεποίησαν εἰς τὸ πνεῦμά μας τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἀρχεβουλίας ἣν ἔχει εἰς πᾶν εὐποῖσις ἔργον. Τὸ Παρίσιον πρὸ δέκα μῆρῶν, τὸ Montpellier καὶ ἡ Μασσαλίη σήμερον, ἐνοῦσαι ἡμῖς, εἰς αἰσθημάτων ἀδελφότητος, πραγματοποιοῦσι τὰς εὐχὰς τῆς ἐτέρας Μασσαλιώτιδος, τῆς Μασσαλιώτιδος τῆς εὐρήνης, καὶ μᾶς κάμνον ἢ ἀγαπῶμεν τὴν Γαλλίαν ὡς ἴδιον ἡμῶν τόπον. Διότι δὲν ἠσθάνθημεν πάντες τὸ μεγαλεῖον, τὸ κάλλος, καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν αἰσθημάτων, τὰς ὁποίας ἐκφραζοῦσιν αἱ στροφαὶ αὐταί;

Ei πουρνοῖ nous haïr et maître entre les races
 Ces bornes ou ces eaux qui' abhorre l'œil de Dieu
 De frontières au ciel voyons - nous quelques traces?
 Sa voûte a-t-elle un mur, une borne, un milieu?
 Nullions! mot pompeux pour dire barbarie.
 L'amour s'arrête-t-il où s'arrête nos pas?
 Déchirez ces drapeaux!

Ἡμεῖς δὲν διερχόμεθα, Κύριοι, τὰς σημαίας ταύτας, ἐπράξαμεν ἢ καλλίτερον τὰς ἠρώσαμεν, κρατοῦντες αὐτὰς ἀπὸ δεκαπέντε ἡμερῶν ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς ἑμετέρας σημαίας.

L'égoïsme et la haine ont seuls une patrie
 La fraternité n'en a pas.
 Ce ne sont pas des mers, des degrés, des rivières
 Qui bornent l'héritage entre l'humanité,
 Les bornes des esprits sont les seules frontières
 Le monde en l'éclairant s'élève à l'unité.
 Ma patrie est parlout où rayonne la France
 Où sa langue répand ses décrets obéis,
 Chacun est du climat de son intelligence
 La vérité est mon pays.

Allons y, mais sans perdre un frère dans la marche
 Sans vendre à l'oppresser un peuple gémissant
 Sans montrer au retour au Dieu du Patriarche,
 Au lieu du fils qu'il aime, une robe de sang,
 Rapportons en le blé, l'or, la laine et la soie
 Avec la liberté, fruit qui germe en tout lieu!
 Et tissons de repos, d'alliance et de joie,
 L'étendard sympathique où le monde dépioie
 L'unité, ce blason de Dieu!

Κύριοι, εἰς τὴν πρόσκλησίν σας, ἦτις εἶνε ἅμα καὶ πρόσκλησις τῆς Γαλλίας, ἤλθομεν πάντες νὰ ταχθῶμεν ὑπὸ τὴν σημαίαν ταύτην τῆς συνδιαλλαγῆς, τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς χαρᾶς.

Ὅταν καταλίπωμεν τὴν φιλόξενον ἡμῶν παραλίαν, ὡς ἡ χελιδῶν, τὸ θνητόν μας θὰ ἦνε νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς αὐτήν, διότι, ὡς μὴ τὸ λησμονῶμεν, εἶνε ὁ πρῶτος σταθμός, τὸν ὁποῖον ἀπὸ κοινοῦ σημειοῦμεν σήμερον.

Εἰς μέλλον, ὅπερ ἐλπίζω εἶτι δὲν ἀπέχει πολὺ, θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς πυκνὰς τάξεις, νὰ ἐπευφημήσωμεν οὐχὶ πλέον τὴν ἴδρυσιν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Προβηγκίας, ἴδρυσιν τῆς ὁποίας ἡ ἱστορία θὰ ἦνε τότε παλαιά, ἀλλ' εἰς τὴν ἀποθέωσιν του, δι' ἣν ἐπιτρέψατε νὰ σᾶς ζητήσωμεν ἀπὸ σήμερον νέαν πρόσκλησιν. Ἐλθε νὰ εὐρωμεν καὶ τότε ἐπὶ κεφαλῆς σας τὸν συμπαθῆ φίλον Rolland*, τὸν πρόεδρόν σας, τοῦ ὁποίου οἱ δεσμοὶ καὶ ἡ καταγωγή εἶνε ἐπιτήδεια νὰ μᾶς ὑπομνησκῶσι τὸν τόπον μας καὶ νὰ συσφίγγωσι τοὺς δεσμοὺς τοὺς συνδέοντας ἡμᾶς μετ' ἀλλήλων. Κατὰ τὴν συνέλευσιν ταύτην ἔστε πάντες πιστοί. Καὶ ζήτω ἡ Γαλλία, ἡ χώρα αὐτῆ τῆς ἐλευθερίας.



Τῇ ἐπιούσῃ αἱ ξένοι ἐπιτροπεῖται ἐπέστρεφον εἰς τὰς ἐστίας αὐτῶν, ἀποκομίζουσαι ἀρίστην ἐντύπωσιν περὶ τοῦ ἔσπεως τῶν Φωκαέων, ἐν ᾧ ἡ λατρεία τοῦ ξενίου Διὸς ἀκμάζει καὶ νῦν ἔτι ζωηρὰ καὶ ἀπαραιετώτος.

(Ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου μου)
 1900

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΚΑΛΛΙΣΤΕΡΗΣ



NEANIKΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ



ΠΕΣ ΜΟΥ



Πε μου γιατί τὴν ψάθα
 Τὴ ἀέρνεις ἐμπροστίά,
 Καὶ 'ς τ' ὄφρυον σου τ' ἄστρα
 Σκορπίσεις συγγειά;

ὦ, δεῖξέ μου, ψυχὴ μου,
 Μία μόνη σου ματιά,
 Κι' ὡς λυάσω, κι' ὡς ἀνάψω
 'Σ τὴ φλόγα, τοῦ σκορπιᾶ.



Μὴν 'ξέρης, ποῦ τὰ κρύβεις,
 Ὅπως φωτιὰ σκορποῦν,
 Καὶ τῆς καρδιάς λυπάσαι
 Γιὰ νὰ μὴ πληγωθοῦν;

Μὰ ἐγὼ γιατί γυρεύω
 Τὰ μάτια σου νὰ ἰδῶ,
 Ἀφοῦ μ' αὐτὰ μὲ σφάζης
 Χωρὶς νὰ τὰ θωρῶ;

(Ἐν Ζακύνθῳ, Ὀκτώβριος 1900)

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

* Ο κ. Rolland εἶναι ἀνεγμὸς τοῦ André Chénier.